

ELŐFIZETÉS
HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hónap 2 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre 26 korona.
 Egy hónap 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
 4-havasos pettyes sor egyszer 20 fillér.
 minden következőnél 15 fillér.
 Nyilvántartási díj 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 297.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Kedd, március 31.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Mozog a lóvasut.
- A megsértett Vlád Aurél.
- Wekerle a királynál.
- Barabás az Iparosokért.
- A lakbérpótlék.
- Tragédia az Óvár-utcában.
- Barabás Aradról.
- Kamarai közgyűlés.
- Tárca: Asszonyok a kaszinóban.

Mozog a lóvasut.

Arad, március 30.

A suba alól, amelylyel a városháza bizonyos ügyek takargatni szokták, ritkán kerül ki egészséges, szépségfoltoktól ment dolog. Nagyon rossz tapasztalataink vannak az ugynevezett bizalmas értekezletek, suttogó tanácskozások felől, amelyek csak arra valók, hogy a nyilvánosságot, az intéző testületeket minél készületlenebbül találja a befejezett valóság, a minden oldalról megszőtt haditerv.

Ezen az önkéntelen bizalmatlanságon kívül egyéb okunk is van arra, hogy azt az összejövetelt, amelyet az aradi közuti vasutak megváltása ügyében, a polgármester elnöklésével tartottak, legalább is aggodalommal fogadjuk. A városnak eddig határozott, jól körülbástyázott állaspontja volt a lóvasutal szemben: az, hogy a tranzakció, amelynek utat akarnak egyengetni, csak a lóvasut ügyét szolgálhatja. A városnak erre szüksége nincsen.

Ma még nem tudni bizonyosat, hogy az arad csanádi egyesült vasutak és az

aradi villamossági társaság bevonásával megindult akció miképpen akarja Aradváros és a közuti vasut között való viszonyt új alapokra fektetni. A találgató, tapogatózva járó hírek után, amelyek eddig füleinkhez jutottak, elhamarkodott dolog lenne véleményt mondani, állást foglalni az akcióval szemben. Nem tartjuk azt se kizártnak, hogy a rejtett tárgyalások eredménye a városra nézve üdvös, hasznot hozó lesz. De mindaz, amit az értekezlet anyagából eddig gyanítani lehet, erre nézve alig ad biztatót.

A helyzet ma ez: tíz év múlva a közuti vasutal kötött szerződés lejár s a közuti vasut, minden felszerelésével egyetemben Aradváros tulajdonába megy át. Ez a jog ma nagy értéket képvisel a városra nézve. Vagyont, amelyről nagy ellenérték nélkül lemondani nemcsak egyszerű könnyelműség lenne, hanem a város érdekeinek tudatos, vétkező megsértése; még annál is súlyosabb mulasztás, mint amelyet a légszeszgyár lejáró koncessziójának idején, az elfelejtett felmondással követtek el. Ennek a vagyonnak fölismérésében mondotta ki a város, hogy a lóvasutnak újabb koncessziót nem ad.

A közuti vasut, amely a koncesszió meghosszabbítása érdekében több eredménytelen kísérletet tett, most új formát keres erre. A forma, a bolyongó hírek szerint, ez: a közuti vasut az új koncesszió ellenében az üzemet villamossá alakítja át és átveszi a város automobil-omnibuszait, amelyeket a forgalom mellékvonalain járatna.

Ha ez igaz, akkor egy nagy kérdésnek kell világosság elé kerülni. Ellenérték-e az, hogy a közuti vasut az automobilokat átveszi? Szolgáltatást tesz-e ezzel a városnak? Eddig előttünk úgy állt a dolog, azt nevelték meggyőződésünkbe, hogy az automobil-omnibusz a városnak jövedelmező vállalkozása lesz, amely a közlekedési előnyei mellett nemcsak, hogy a befektetett tőke kamatait hozza meg, de szép összegű haszonnal is jár. Ha ez így van, akkor a közuti vasut nemcsak a koncessziót kapja meg, nemcsak, hogy megszabadul attól, miképpen tíz év múlva vagyona a város tulajdonába háruljon, de egy jövedelmező, kockázat hízán való, vállalatot is kap. Mindezek ellenében pedig adja a lóvasut: a villamossá való átalakítást, de csakis a fővonalon. Az pedig a koncesszióért nem ár — mondották ki nem egy közgyűlési határozattal.

Vagy pedig másként áll a helyzet. Talán, még mielőtt az automobil-omnibuszok rendeltetésüket megkezdték volna, amikor azok még készen sincsenek, — kiderült volna, hogy a város vele szerencsétlen, deficittel fenyegető vállalkozást vesz a nyakába, amelytől igyekezni kell mindenáron szabadulni? Nem hisszük, hogy a város vezetői, akik rövid idő előtt az automobilok megrendelését javaslatba hozták, az autobus-közlekedést egész testükkel védték, — most ilyesmit állítanak. Annál kevésbé tehetjük ezt fel, mert az illetők bizonyára maguk is tudják, hogy ilyen apró kis tévedés beismerése milyen kegyetlen erkölcsi felelősséget borítana a

Asszonyok a kaszinóban.

*

Ime, ez a legújabb aktuális probléma, melyet a mindinkább erősödő feminista mozgalmak felszínre vetettek. És pedig ez nem olyan probléma, amelylyel csak amúgy teoretikusan óhájának foglalkozni, hanem olyan, amelyet csak a minap a szarvasi hölgyek praktikus kipróbáltak s most már eme bevégzett kísérlet után a rendestől eltérőleg — a praktikumból akarjuk a teóriát következtetni.

Az eset, amiről alantabb szó lesz, azt hiszem, mindenki előtt ismeretes. Nem nagy dolog, de mindenesetre érdekes. Az történt ugyanis, hogy a szarvasi asszonyok módfelett bosszankodtak az ottani — uri kaszinóra, mely a kelletténél több időre és többször vette igénybe hűségeseleltársukat. Olyannyira, hogy elhatározták, miszerint bármilyen módon kimondatják a kaszinó választmányával, hogy a kaszinóól tagok hozzátartozói, (tehát a feleségeik is) a nap, vagy az éj bármely részében a kaszinó épület valamennyi helyiségét meglátogathatják. És sietünk hozzátenni, — hogy a szarvasi hölgyek néhány jóindulatú tag segítségével sikerarattak. Indítványukat a kaszinó magáévé vette s most vége Szarvason a jó világnak s minden bizonynyal nagy a megrökönyödés az ottani boldogtalan férjek között, kik elvesztették lábuk alól az egyedüli kedves talajt, hová, olykor nagy takarítások, egy-egy új kalap miatti

perlekedések és még sok fajta nézeteltérés idejében — visszavonulhattak.

Hát most mindennek — fucs!

S kezdődik majd Szarvason egy egész új éra, mely telve lesz a legkomikusabb — és a legtragikusabb epizódokkal, melyeknek össze bogozott számai nagyon sokszor csak a változó reszetet beadó ügyvédek kezében fog szétoldódni.

Na hát ez a legújabb vívmánya a hatalmasan hódító feminizmusnak. Mert mi a feminizmusnak végcélja? A nők öntudatra való ébresztése, Talpraállítás, falszerkentése. Hogy tudja meg, miszerint ő is szavazhat titkosan és általánosan (közsgenkiint), dohányozhat mint egy dohányfőldé tulajdonos, szónokolhat mint Apponyi, sportolhat mint Magyarország vala mennyi atlétája és járhat kaszinóba — mint a férje. A feminista egyesület bizonyára meleg hangu sürgönyben fogja üdvözölni a szarvasi hölgyeket, a legújabb feminista vívmány bátor lelkületű harcosait.

Mikor az asszony, vagy a lány szép, de ő maga nem tud róla, legalább úgy viselkedik, mintha nem tudna róla — az még hagyján! De mikor hódító szépségének tudatában van — az már nagy baj! Épp így vagyunk a feminizmussal. Mig a feminista apostolok nem juttatták tudatára a női nemnek, hogy ők a férfiakkal egyenlő jogokban kell hogy részesüljenek, addig Éva anyánktól Mme Roussellig békeességben élünk a nőkkel. — Evvel korántsem azt akarom mondani, mintha a feminista eszmék téves ek

vagy károsak volnának s nem felelnének meg a kor szellemének — sőt ellenkezőleg. De határozottan állítható, hogy a feministák sokszor elvetik a sulykot.

Például: A szarvasi hölgyek azért akarnak kaszinóba vezető tagok lenni, hogy férjeiket — ellenőrizhessék. Ez bizonyos. (Csak nem akarnak ők is kártyázni, vagy — inni!) Kérdem már most: mi méltóbb fegyver a nőhöz: asszonyi bívkörével a férjet a maga oldala mellett tartani, vagy a kaszinóba járni és a férje után — leskelődni? Csak hogy sok a dologon a bökkenő! Az első az, hogy a nőnemnek meg van azon elvitáztatatlan rossz tulajdonsága, hogy rabba akarja a férfit tenni s ez mindenesetre homlokegyenest ellenkezik a feministák szabad gondolkodásával. Másodsor: az egész feminista harc olybá tűnik manapság, mintha minden trükkükkel provokálni akarnák a férfiakat — a harcra, egyenesen a férfi nép rovására.

Lehet, belőlünk az elfogult férfihang beszél, a kelletténél komolyabban, ami mindenesetre — ha a feministákról van szó — ritkaság.

De lehetünk készülvé — hisz nincsen új a nap alatt — hogy az aradi kaszinókba el akarnak látogatni majd az aradi hölgyek — egy kis szemleutrá! Arad józan gondolkodásán már úgy is óriási rést ütöttek a feminista eszmék.

Egyébként pedig Arad nevében üdvözlöm önöket, híres-nevezetes szarvasi asszonyok . . .
 Pártos.

fejükre. Az automobil-omnibuszok átvétele tehát nem lehet ellenérték, — ha ugyan a közúti vasut a koncesszió meghosszabbításáért csak ezt kínálná.

Ujra mondjuk: amíg a teljes valóság homályban áll előttünk, nem mondhatunk ítéletet, legfőlegb föltételes véleményeket. De a drága szendergések után, amelyekben világvárosi nagyságokról álmodoztunk s legértékesebb jogaink virradását átaludtuk, most nagyon is ébren akarunk lenni. Azok a tervek, amelyeket most kovácsolnak, lehetnek jók a városra, lehetnek rosszak. De minden tervvel szemben áll az igazság, hogy a város tíz év múlva birtokosa lesz az aradi lovasutnak, annak vagyona a szerződés jogánál fogva a városra száll át. Ha ezt az értéket a város holmi csillogó üveggyöngyökért kiadná kezéből, akkor nem jöhetne elég hamar a kormánybiztos, hogy Aradot gyámsága alá vegye.

A megsértett Vlád Aurél.

Folytatják a technikázást.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, március 30.

Hétfői ülés: üres Ház. A miniszterek azonban ott üldögélnek a helyükön. Vlád Aurél a szombati ülés eseményei miatt mentelmi joga megsértését jelentette be.

Az ülést Návay Lajos alelnök negyed tizenegy órakor nyitotta meg. Vlád Aurél napi rend előtt mentelmi joga megsértésének bejelentése végett szólal fel. Szombaton Justh Gyula rákiáltott, hogy előbb olvassa el a házszabályokat és csak azután védje meg Ivánka Milánt. Hát ő most elolvasta azokat, s azt látja, hogy Ivánkától jogtalanul vonták meg a szót. Durva sértést nem követett el.

Elnök: Ivánka több képviselőről azt mondta, hogy bujkálnak a szavazás előtt. Ez durva sértés.

Vlád Aurél: Ivánka csak egy fennálló parlamenti szokást bolygatt meg.

Somssich Tihamér gróf: Lopja az idő. Igazán utálatos ember!

Vlád Aurél: A szombati ülésen M. darász József öt durván megsértette.

Somssich Tihamér gróf: Intézzék el vele lovagias uton.

Vlád Aurél: Madarász azt kiáltotta feléje, hogy megpofozza. (Derűtség). Mások is kintak mar neki pont a Ház nyit. ülésén, de ő sohasem lovagiaskodott, mert aki ilyen durva módon sért, elvesztje a lovagias eljárásra való jogát. (Nagy szaj) Bejelenti mentelmi jogának megsértését. Ha azonban Madarász kijelenti, hogy a sértő kifejezéseket, melyeknek a naplóban nincs nyoma, nem használta, a szóló hajlandó tőle ünnepelesen bocsánatot kérni. (Nagy derűtség)

Elnök: A bejelentést a mentelmi bizottság hoz utasítja. Megismétli azt a véleményét, hogy Ivánka becsületében sértette a képviselőket, tehát jogos volt a szómegvonás.

Ezután áttértek a napirendre. Vlád Aurél szól az indítvány első szakaszához.

Vlád nézete szerint a Nagy Emil-féle javaslatot organikus nem lehet beilleszteni a mostani házszabályok közé. Indítványt ad be, hogy a javaslatot külön függelékképpen csatolják a házszabályokhoz. Indítványozza, hogy a vita tizenötödik napja előtt sürgősséget ne lehessen kimondani. Még egy csomó indítványt nyújt be és így kéri indítványainak kinyomtatását és a határozatképesség megállapítását. (Nagy mozgás)

Elnök: Elrendeli a határozatképesség megállapítását.

Markos Gyula: A tengeri balpárt kivonul! Cimbora! a nemzetiségekkel!

Lengyel Zoltán: Disznóság, hogy pap lé tére nyúnyeket beszél.

Elnök: Mind a kettőt csöndre inti.

Közben a jegyzők megolvasták a jelenlévőket és konstataálták, hogy csak nyolcvanhár

man vannak jelen a Házban. Mivel ezzel nem határozatképes a Ház, az elnök nagy zajban felfüggeszti az ülést.

Szünet után

Elnök: Ujból elrendeli a képviselők megszámolását. Ekkor már száznyolc képviselő volt a Házban és így akadálytalanul elvetheték Vlád indítványát.

Következett volna Bozóky Árpád, aki nem volt jelen az ülésen, tehát Lengyel Zoltánt hívta fel a jegyző, aki hosszasan foglalkozott az indítvány részleteivel.

Lengyel Zoltán beszéde folyamán bejelenti hogy összesen tizennyolc rendbeli különféle módosítást terjeszt elő. (Nagy derűtség) Nézete szerint több módosítás is elkelne, de nem bánja, ha nem egészen kifogástalan a javaslat. Indítványainak elfogadása szükséges, mert a katonai kérdések már a közel jövőben el fognak vettetni.

Návay Lajos elnök figyelmezteti, hogy maradjon a tárgynál.

Lengyel Zoltán kijelenti, hogy nem akar, obstrukciós beszédet mondani. (Nagy derűtség) Ha akarta volna, kibeszélhette volna az ülést, de csak indítványait okolja meg és ebben nem engedi magát korlátozni. Beszéde végén kéri, hogy indítványait és határozati javaslatait a Ház fogadja el és nyomassa ki.

A Ház az indítványok kinyomtatását mellőzi.

Ezután Kmety Károly szólal fel. Lengyel Zoltán egyik indítványa készítette a felszólalásra. A napirenden levő indítványból kivételni kéri a közös ügyeket és a katonai javaslatokat. Neki kezdetől fogva ez volt az álláspontja és kijelenti, ezen ügyeket a majdan megalkotandó végleges házszabályrevizió alól is kivételni akarja. Egyébként elfogadja Nagy Emil indítványát Mérey módosításával.

Lengyel Zoltán félreértett szavainak helyreigazítása címén szólal fel.

Utána Pető Sándor beszél az indítvány első szakasza ellen. Ha a sürgősséget az obstrukció ellen alkalmazzák, akkor tényleg számoljanak azzal, hogy van-e obstrukció. Kifogásolja Mérey indítványát, amely megszünteti az elnöki vétőt. A javaslat első pontját nem fogadja el.

Ezután az ülés véget ért.

Az új függetlenségi kormány. Már több ízben megemlékeztünk arról a függetlenségi pártban észlelhető mozgalomról, mely azt célozza, hogy a függetlenségi párt vegye át a kormányt. Ez a mozgalom az utóbbi napokban hatványozottabb erővel lépett föl. A negyvennyolcasok azt akarják, hogy az új választásokat már az új függetlenségi kormány intézze. Eppen ezért a kormányváltozásnak még a választási törvény be-terjesztése előtt kellene bekövetkeznie — miután a függetlenségi párt az új választási törvény megcsinálását is magának akarja főtartani. Ez a mozgalom már oly előrehaladott stádiumban van, hogy az új függetlenségi miniszterium listáját is kolportálják már. E szerint az új kormány tagjai lennének:

Elnök és pénzügy: Kossuth Ferenc.

Belsőügy: Justh Gyula.

Kereskedelem: Batthyány Tivadar.

Földmivelés: Mezössy Béla.

Igazságügy: Holló Lajos.

Közügy: Apponyi Albert.

Borvált: Josipovics Imre.

Személye körüli: (6 felsége szabad választására bízzák.)

Megjegyzendő, hogy Wekerle támogatja az új miniszterium eszméjét. Ezt arról gondolják, mert a miniszterelnök nem tanúsít többé oly rideg magatartást az önálló bankkal szemben. Hajlik az utóbbi időben az önálló bank gondolatára felé.

Wekerle a királynál.

A miniszterelnök nem nyilatkozik.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 30

Bécsből táviratozzák: Wekerle Sándor miniszterelnök, aki szombaton este titkára, Bárczy István kíséretében ideérkezett, a vasárnapi délelőttöt államügyek elintézésére használta fel. A délelőtt folyamán a miniszterelnök kihajtatott Schönbrunnba, ahol a király 11 óra tájban külön kihallgatáson fogadta. Az audiencia, melyen a miniszterelnök a folyó ügyekről tett jelentést, körülbelül egy óra hosszat tartott.

A miniszterelnök, a bankgassei magyar minisztériumba visszatérve, értesült róla, hogy Bülow herceg német birodalmi kancellár Flotow követtel ottjárt, hogy látogatást tegyenek a magyar kormány elnökénél. Wekerle Sándor miniszterelnök a nap folyamán a német nagykövetségre hajtatott látogatói számára leadta névjegyét. Wekerle miniszterelnök azután a külügyminisztériumban Aerenthal báró közös külügyminiszterrel, majd a miniszterelnökségen Beck báró osztrák miniszterelnökkel tanácskozást folytatott, délután pedig Korytowski lovag osztrák pénzügyminiszter kereste fel a magyar házban. Wekerle Korytowski lovaggal hosszabb megbeszélést folytatott, amelyen egy ideig Zichy Aladár gróf ő felsége személye körüli miniszter is résztvett. Miután a miniszterelnök még Vertesy Géza államtitkárral és Bárczy Istvánnal sürgős államügyeket intézett el, ismét a külügyminisztériumba ment, hogy részt vegyen a Bülow herceg kancellár tiszteletére adott ebéden. A miniszterelnök titkárával tegnap este 10 óra 55 perckor visszautazott Budapestre.

Egy másik távirat jelenti: Bülow tanácskozása Aerenthal báróval és látogatása a magyar és osztrák miniszterelnök-nél, nemzetközi jelentőséget adott a mai napnak, a monarkia számára viszont nagy jelentőségű volt Wekerle miniszterelnök audienciája a királynál. Ő felsége délelőtt tizenegy órakor fogadta Wekerlét, akivel teljes egy óra hosszáig tanácskozott. Fél egy órakor visszatért Wekerle a magyar házba, ahol már ott találta Bülow herceg látogató jegyét.

Wekerle egy hírlapíró kérdésére kijelentette:

— Bécsben való tartózkodásomnak nincsen politikai jelentősége. Ő felségének csak folyó ügyekről tettem jelentést.

— Az önálló magyar bank dolgában nem tett előterjesztést Excellenciád?

— Nem.

— És a tisztii fizetésekről?

— Azokról sem.

Mindamellét valószínű, hogy mindakét kérdésben fontos megbeszélések történtek a kihallgatáson, de a tisztii fizetések dolgában mindenesetre újabb audiencia lesz még szükséges, mielőtt a kérdés újra a delegáció elé kerül.

A miniszterelnök délután Korytowski osztrák pénzügyminiszterrel tárgyalt az új szeszadóról, amelyet a monarkia mindkét részében egyenlő magasságban akarnak megállapítani.

Barabás az iparosokért.

Az ipartestület közgyűlése. — Az új ipar-törvény. — Az adóreform. — Barabás az ön-álló vámterületről. — Az önálló bankról. — Választás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 30.

Tegnap tartotta az aradi ipartestület saját házának közgyűlési termében évi közgyűlést, amelyen a testület igen sok tagja vett részt. Megjelent ott Barabás Béla testületi ügyész s hosszú beszédben szólott Arad iparosaihoz megszólaló komoly szavakat. A közgyűlésről a következőkben tudósítunk:

Steigerwald Alajos elnök nyitotta meg a közgyűlést és a jegyzőkönyv vezetésére Kádas Lajos dr. titkárt, hitelesítésére pedig Weil Alajos, Frick József, Wolf János és Stark Sándor ipartestületi tagokat kéri fel Rámutatott elnöki megnyitójában arra, hogy az elmúlt évben az ipartestület a békés fejlődés útján haladt. Sikerkült az asztalos csoport szervezése és megalakult az aradi építőiparosok szövetsége is, a mely csakhamar örvendetes működést fejtett ki. Összetartásra buzdította az iparosokat és bejelentette, hogy az ipartestület új titkárává Kádas Lajos dr. választotta meg.

Kádas dr. programszerű beszéddel mutatkozott be s az iparosokat saját ügyeiknek melegebb felkarolására hívta fel és bemutatta az éves jelentéseket, melyeket egyhangulag fogadott el a közgyűlés.

Az elnök ezután bejelentette, hogy az ipartestület szeretett ügyésze, Barabás Béla, bár elfoglaltsága országos ügyekben minden idejét igénybe veszi, mégis szakított magának időt és fáradságot, hogy az iparosok között megjelenjen és elődást tartson azon ügyekről, amelyek őket elsősorban érdeklik.

Tapasztalat és zúgó éljenzés közepette emelkedett Barabás szólásra, hogy azokról a kérdésekről beszéljen, amelyek az egész ország iparos társadalmát foglalkoztatják s ezt oly közvetlenséggel tette meg, mely őt a népszerű előadás nagymesterévé teszi.

A nagyhatású beszédet igen sűrűn szakította félbe a hallgatóság helyeslése és tetszésnyilvánítása, befejeztével pedig percekig zúgott az éljenzés és taps. A frappáns, ötletekben és eszmékben gazdag beszédet szó szerint, egész terjedelmében közöljük.

Igen tisztelt közgyűlés! Kedves barátaim!

Nekem, mint az aradi ipartestület ügyészének bizony vajmi kevés mondani valóm van. Azért kevés a mondani valóm, mert, ha az iparosokat tartom szem előtt, azt kell mondanom, hogy nem csináltam semmit. Az ügyészi állás, mint ezt látom és tapasztalom, az aradi ipartestületnél úgy szólva tiszteletbeli állás, egy dekorum és csak arra jó, hogy ha valami rosszul sikerül, az ügyészt üssék érte. (Derűltetés.) Ügyészi állásomból kifolyólag tehát beszámolni valóm nincs, de mégis e minőségben kellett ide jönnöm, hogy nekem a felszólaláshoz e testületben jogom legyen és e minőséget használok fel arra, hogy ez alkalommal szélesebb terepre menjek át és foglalkozzam főképen azokkal az érdekekkel, amelyek nemcsak az aradi iparosoknak, hanem az egész ország iparosainak érdekeit is képezik.

A végzet engem olyan helyre jelölt ki és oda vitt, hogy alkalmam, akaratom és talán kis képességem is van arra, hogy Magyarországnak ez idő szerint legéletbevágóbb kérdésével az ország iparosainak érdekével foglalkozzam. Ez a kérdés a legközvetlenebbül össze van

kötve a gazdasági kérdésekkel és a legfontosabb kérdés ma Magyarországon: az iparosok helyzete. Nemcsak az iparosokról beszélek és nem csupán a munkáskérdést kívánom érinteni, hanem felszólalásomnak az a célja, hogy együttműködésre hívjam fel az iparosokat, mint a legközvetlenebbül érdekelt elemet a külsőben levő nagy alkotások terén.

(Az ipartörvény.)

E nagy alkotások közül kétfő fekszik most a nemzet közvéleménye és Magyarország iparosai előtt. Az egyik az ipartörvény tervezete, a másik az adóreform. Mindkettő olyan, hogy létérdekeinkbe, zsebünkbe vágó kérdés. Kik foglalkozhatnának tehát illetékesebben e kérdésekkel, mint elsősorban azok, akiket a legközelebből érdekelnek (Ugy van, ugy van!) Önök ezek, tisztelt uraim és bármilyen okos, akármilyen tanult ember is valaki, el kell ismernie, hogy az élet gyakorlati tapasztalatait azok, amelyek a törvényhozót kell, hogy irányítsák, ha okos, helyes és jó törvényt akar alkotni. (Helyesítés.)

Az igen tisztelt titkár ur az imént alaposan lekritizálta az ipartörvényt. Mi az előnye ennek a kritikának? Az, hogy hál' Istennek, most már nem ott vagyunk, hogy az ipartörvényt iparosok nélkül csinálják meg, hanem azért kerülnék ide, hogy meghallgassuk azok véleményét, akik az élet gyakorlati tapasztalataiból a legjobban tudják, mi az előnye, mi a hátránya ennek a törvénytervezetnek.

Ha tehát ezzel ma már mindenki foglalkozhatik, kötelessége e kérdéssel foglalkoznia elsősorban az aradi ipartestület előjáróságának, szellemi vezérének. Ha pedig ilyenformán az aradi iparosok gyakorlati tapasztalataiból ki-szedjük mindazon előnyöket és irányelveket, amelyek a törvényben kell, hogy nyomot hagyjanak, akkor azt hiszem, kell olyan ember is, aki az iparosok ezen hangulatának, meggyőződésének és praktikus fel fogásának illetékes helyen kifejezést is adjon. Mert az igazság csak akkor igazság, ha azt érvényre tudjuk juttatni. (Ugy van! Ugy van!)

Egyszer beperelték valakit husz koronáért. Az illető nem törődött az ügygyel, azt mondta: perelhet engem az az ember, itt a nyugta a zsebemben, hogy kifizettem neki a tartozásomat. Nekem igazam van és még egyszer a pénzt nem hajthatja be rajtam. Nem ment el a tárgyalásra, a bíró pedig nem győzhetőtt meg arról, hogy neki igaz van és elmarasztalta. Haragudott is azután a szegény ember, hogy miféle igazság az, ha neki a tartozását kétszer kell kifizetnie. Persze az igazság a zsebében maradt, ott pedig az igazság néma, csak akkor lesz beszédés, ha előveszi és felmutatja. Az igazságnak beszélnie kell, mert a néma igazságnak hatása nincs. Mit ér az iparosok igazsága, ha nincs olyan ember, aki ezt az igazságot illetékes helyen hangoztatni tudja.

Azt hiszem, hogy magam egészen alkalmas vagyok erre, hiszen eleget foglalkoztam ipari ügyekkel, sokat tapasztaltam és hallottam olyan dolgokról, amelyek az ország iparosainak létérdekeit mozdtítják elő. Ha tehát az Önök ügyészenek egész eszében semmi dolga sincs, most ragadják meg az alkalmat és keressék meg az ügyészt arra, hogy az Önök érdekelt ott a törvényhozás termében megvédje. (Élénk éljenzés és taps.)

Ésért is jöttem én ide, mert ismét igazat adok a titkár urnak abban, hogy az iparosok saját ügyeik iránt furcsa közömbösséget tanúsítanak. (Ugy van.) Hát, tisztelt uraim, e közömbösségnek véget kell vetni. Ha Önök jó ipartörvényt akarnak, akkor azt lent kell meg-csinálni és nem odafent a zöld asztalnál. Ha

önök azt akarják, hogy az ipartörvény az iparosok erősödését, megélhetését és jólétét elő-mozdítsa, akkor hozza el a gyakorlati életből tapasztalataikat, mondja el mindenkinek, hogyan gondolja, miképen óhajtja a jövőben a törvényt megalkotni. Itt vannak a testület szellemi vezetői, gyűjtsék össze az adatokat, szűrjék le e sok adatból az értékes, használható elemet és ezt a becses anyagot, amely az Önök életéből, műhelyéből, boltjából halmozódik egybe, szedjék össze egy kötetbe és adják át nekem, hogy mindezen értékes dolgokat megmagyarázzam azoknak, akik nem foglalkozhatnak hivatalos-szerűen ilyen ügyekkel és nem érzik közvetlenül az iparosok bajait. Adják át ezen adatokat nekem, hogy ezeket megértve és felhasználva egy becsületes, helyes, alapos és az iparosok érdekeinek megvédésére alkalmas ipartörvényt hozzassunk. (Nagy éljenzés és taps.)

Es a kérésem nem iránis. Én itt a közgyűlés színe előtt hívom föl az előjáróságot, hogy ebből kötelességét teljesítse. Szakítsanak az iparosok maguknak egy kis időt, hogy akiknek egészséges, jó gondolata van, mindent, amit az iparélet közben szerzett gyakorlatból helyesnek és szükségesnek állapítanak meg, összegyűjtsék és nekem adják. Megfogják látni, hogy hozzám, mint az aradi ipartestület ügyészehez, nem hiába fordulnak. Különös sulyt helyezek arra, hogy az aradi iparosokról van szó, mert az iparos érdekeket legkifejezöbben és legközvetlenebbül épen egy ilyen nagy város iparos-sága tudja fölismerni és ezen érdekeket azután az egész ország iparosainak ügyeire lehet alkalmazni, mert az aradi iparosoknak semmi esetre sem lehet más érdeke, mint például Debrecen iparosainak. (Igaz, ugy van!) Az ipari kérdés általános kérdés és megoldása kezében számos fontos ügy szerepel, mely alkalmasak arra, hogy a régi, elavult törvény helyett egy jó, modern ipartörvényt alkossunk.

Felszólalásomnak tehát egyik része arra irányul, hogy itt először ünnepélyesen felkérjem az előjáróságot, hogy a gyakorlati életben tapasztalt adatokat gyűjtse össze és juttassa hozzám, másodsor, hogy ünnepélyes ígértet tegyenek arra nézve, hogy ezen adatokat felhasználom és a törvényhozásban, a bizottságokban az Önök javára a magyar ipar érdekében értékesíteni is fogom.

Az ipartörvény kritikájába az idő rövidségénél fogva nem bocsátkozom be, elégedjenek meg egyelőre jóindulattal és jóakarattal, amellyel a kérdést az iparosok érdekében tekintem és kezeltem.

(Az adó törvény.)

A másik kérdés, amely igazán mélyen belevág az iparosok zsebébe: az adótörvény. Ennek is csak az az egyetlen előnye van, hogy foglalkozhatunk vele, mert ezt is mindeddig a hátunk mögött szokták megcsinálni, anélkül, hogy megkérdezték volna épen azokat, akiket a legjobban érdekelt. Itt fekszik az adó törvény tervezete most az ország közvéleménye előtt, foglalkozhatik vele mindenki.

Mikor annak idején képviselői pályámat megkezdtem és mikor általános volt a jelszó, hogy ne fizessünk adót, a gyomai kerületben jártam, ahol megiehető adóellenes hangulatot találtam. Akkor azt mondtam hűvelimnek és választóimnak: Barátaim, nem az adótok sok, a jövedelmek kevés. Mert bárcsak mindenki kényelmesebben és könnyebben fizethetne tisz-szer annyit adót, amennyivel nehezebben fizeti ma az adóját. A jövedelem a fő és ha nagyobb lesz a jövedelem, senki sem fog tiltakozni az ellen, hogy nagyobb adót fizessen. A keserűség, a nehéz adófizetés nyomorúsága és keserves következménye ott van, mikor nem bírjuk elviselni azon keveset sem, amelyet fizet-nünk kell, mert nincs jövedelmünk. A kevés-ből, ha nagyon keveset vesznek is el, fáj. De ha az embernek nagyobb jövedelme van, káromkodik ugyan egyet a magyar ember mód-jára, de könnyebben fizeti nagyobb a adót is.

(A rejtett jövedelmek megadóztatása.)

Igen tisztelt Uraim! A mostani adótörvénynek egyik kiinduló pontja az volt, hogy az elrejtett, eldugított és eddig ki nem puhalt jövedelmekről adóztassa meg azokkal szemben, akik kényelmesen benne ülnek zsölyékben, buzzák részvételek után a kamatokat és élve-zik a nagy jövedelmet, amelyért egy napot sem dolgoznak. A szegény iparos műhelyét nem

lehet elrejtteni a föld alá, a boltot, üzletet, földet jószágot észreveszik, de a tőkésék jövedelmét nem. Már pedig aki minden munka és fáradság nélkül tíz huszezer forint jövedelemből él, azt meg kell adóztatni, hogy ezáltal könnyítsék azok terheit, akik bizony nagyon keservesen tudnak adófizetési kötelezettségeiknek eleget tenni. (Ugy van. Élénk helyeslés.)

A pénzüzetek nagy részvényesei és betéti része lármáznak, hogy minő súlyos terheket akarnak rájuk róni. Nem tudom, Önök hogyan gondolkoznak e kérdésben, de én feltétlenül igazságosnak tartom az olyan adót, amely abból a jövedelemből fizetetik, amelyért az illetők nem dolgoztak semmit. Nem illő, hogy az ilyen jövedelemből élők egy bizonyos mértékűt áldozzanak a közügyek oltárára?

Megfordítva pedig, nem igazságos az, hogy az az iparos vagy gazda, aki egy bizonyos minimális jövedelemből él, adómentességben részesüljön? A mostani adótörvény tervezetben ez az irányzat látszik uralkodni.

Vegyük például a harmadosztályú kereseti adót, ahol a megállapított adóalap után, tízszázalékosat kell fizetni. Itt a pénzügyigazgató ág állítólag sok körülményt szándékosan figyelmeztet kívül hagyott, elhárított és kevesebb adóalapot állapított meg az adózók terhére. Pedig ez nem áll, mert mindegyiket a lehető legmagasabbra emelte azt az összeget, amely után a tíz százalékos adót kirótták. Most ezt az adót a törvényjavaslat lecsökkenti öt százalékra, pedig az állam akkor sem fogható rá senkire sem több jövedelmet, mert mindig az általános gyakorlati fe fogás szerint kell az adóalapot kimutatni és megszerzéses ráfogásokkal sohasem lehet azt fokozni. A szándék jó, csak a keresztülvitele bizottság tisztviselői kezére és lehetőség az független polgárokból alakított bizottság állapítsa meg. (Igaz. Ugy van.) De mikor az adó behajtások és kivételének jutalmát helyeznek a tisztviselőnek kifizetésbe, az srófól emel, mert nem azzal törődik, hogy tud-e az illető fizetni, vagy sem, hanem az a törekvése, hogy minél több jutalmat kapjon. Ez a helytelen rendszer az új tervezetben is benne van. Ennek természetesen újába kell állítani.

Nem akarok e kérdésbe belemélyedni, azért ezuttal csak röviden foglalkozom vele, de itt is azt a kijelentést kell tennem, hogy mindazok, akiknek az adóreformtörvény tervezete ellen kifogásai, észrevételei vannak, közzéadják azokat velem, én az értékes részt felhasználom és irányadó helyen előterjesztem. Itt is az iparosságot közvetlenül érdeklő kérdésekkel méltóztatassanak csak foglalkozni. A földbirtokok, ügyvédek, orvosok adójával ne törődjenek, ahogy öökönek semmi közük, de foglal kozzanak az iparosok adóügyével és az erre vonatkozó megjegyzéseiket és sérelmeiket az előjáróság közvetítésével juttassák hozzám.

(Az önálló vámterület.)

Az adóreformra vonatkozó kijelentéseimet azzal kezdtem, hogy nem az adó sok, hanem a jövedelem kevés. Ez a kérdés belevág egy kissé a politikába, amelyre itt nem óhajtok foglalkozni, mert benn akarok maradni az iparosságot közvetlenül érdeklő keretben, a gazdasági részben.

A mostani országgyűlés megkötött Ausztriával egy kiegyezést. Ez a kiegyezés tisztán és kizárólag gazdasági kérdés. Az ország közvéleménye már évek hosszú sora óta azzal foglalkozik, hogy nekünk meg kell teremteni a tiszta és becsületes önálló vámterületet. Ezelőtt még oda se jutottunk, hogy ennek a lehetőségére meg legyen. A mostani szerződéssel azonban megtörtént az a lépés, hogy az önálló vámterületet 1917-ben megvalósíthatja az ország, ha akarja. És ez a rossz, mert az ország közvéleménye nagyon ingatag alapon áll. Hiába mondom én annak a választókerületnek, hogy küldjön olyan képviselőt a törvényhozásba, aki elvel mellett becsületesen és rendíthetetlenül megáll, a választókat mázas szóval, pénzzel, itallal félreveszti és a kerület olyan képviselőt választ, aki nem Magyarország érdekét, hanem idegen érdekeket szolgál. Ez hiba, de a lehetőség arra, hogy 1917-ben megkötésük

az önálló szerződést Ausztriával és ezzel egy idejűleg behozzuk az önálló vámterületet, meg van. Ha az Isten nekem erőt és áldást ad, mert kilenc év hosszú idő, én biztosítom Önöket, uraim, hogy az önálló vámterület meg is lesz, mert ezt nemcsak hangoztatni kell, hanem végre is hajtani. Azok, akik ezt a kötelezettséget vállalták, teljesíteni is fogják, erre kötelezi őket jó hírnevük, tisztességük és politikai megbízhatóságuk.

(Az önálló magyar bank.)

A másik kérdés, amelynek küszöbén állunk, szintén gazdasági kérdés és a magyar állampolgárok megélhetésének könnyítését célozza: a bankkérdés. Nagyon fontos körülmény a hitel szerzése. Az iparos, ha csak száz koronára van szüksége, sokkal jobban rá van szorulva e csekély összegre, mint például egy nagybirtokos százazrekre. Az iparos életében, vállalatában nagyobb szolgálatot tesz egy kis összeg, mert befektetésre, tartozások kiegyenlítésére, élelmi cikkek beszerzésére fordítja, szóval olyan célokra, amelyek neki létfontosságúak. Az olcsó hitel szerzése és a hitel könnyű szerzése az, ami az iparos érdekét jelenleg leginkább előmozdítja és ennek legfőbb biztosítékát az önálló magyar bankban látom, ennek megvalósítására fogok én is törekedni.

Az önálló magyar bank létesülése most már igazán rövid idő kérdése. Ott nem lehet pakolni és az ügyet elodáztatni. 1911. január elején az önálló magyar banknak létre kell önnie. (Élénk éljenzés.)

Természetesen, hogy sem egyetlen pénzüzet vezető igazgatója, sem tisztviselője nem hivatkozzon az önálló banknak. Ezek azt mondják, hogy az országra nézve szerencsétlenség lesz annak felállítására. De miért mondják ezt? Azért, mert az önálló bank úgy is tervezetik, hogy lehetőleg a magyar állampolgárok heverő tőkéitől hozassék létre. Akinek pedig tőkéje van, honnét veszi azt az máshonnan, mint a takarékpénztárakból és odaszítja az önálló magyar bank létrehozására azáltal, hogy részvényeket vásárol. Ez okból nincs a pénzüzetek hivatalnokai között ember, aki helyesli az önálló magyar bankot, hanem mindnyájan sietnek félrevenni a harangokat, hogy baj lesz. Nagybirtokosok szerencsétlenség és kellemetlenség a magyar közvéleményt és az egész országot nem érheti annál, ami a múlt évi folyamán történt. Minő pénzügyi viszonyok voltak azok! Akinek száz koronára hitale volt, nem kapott egy árva fillért sem, pedig a pénzüzetekben ott heverték a százazrek, de nem merték kiadni, mert olyan gyenge lábbon álltak a pénzügyi viszonyok és a betétek kivétele oly hirtelen megszaporodott, hogy a takarékpénztárak attól félték, hogy az ő fenmaradásuk megrendül.

Az önálló magyar bankra vonatkozólag most várjuk az osztrák magyar bank nyilatkozatát, kívánja-e a bankszabadság megőrzését, vagy nem. Mielőtt ez a nyilatkozat beérkezik, a magyar országgyűlésnek ideje és alkalma van arra, hogy ez ügyben állást foglaljon és ez nem lehet más, mint az önálló magyar bank felállítás. (Élénk éljenzés.) Hiszen a lapokból is olvashatjuk, hogy az országgyűlési függetlenségi és negyvennyolcas-pártnak milyen óriási többsége az, amely az önálló magyar bankot követeli. De eltekintve attól, hogy jó, vagy rossz lesz-e az önálló bank, meg kell csicálni, mert a nemzet közvéleménye úgy kívánja, mert a nemzet közvéleménye úgy akarja és most a közvélemény látja, hogy Magyarország lerázza magáról mindazon nyűgöt, kötelet és kellemetlenséget, amely a bankkérdésben az Ausztriával való összeköttetés folytán annyiszor felmerült. De meg kell csinálni

azért is, mert régen hirdetett elveink szerint ez egyik legkétségtelenebb biztosítéka a nemzeti önállóságnak. Ha azt látjuk, hogy az osztrák magyar banknak a magyarországi hitel kielégítésére irányuló működése nem volt kedvező az országra, mindenesetre felcsereljük azt olyan intézménnyel, amelybe a jövőre nézve bizalmat helyezünk.

Ez közgazdasági kérdés, de kötelességemnek tartottam vele — bármily röviden — foglalkozni, már csak azért is, hogy újból tanúságot tegyek régen vallott elveim mellett. Hallottam ugyanis olyan kósza híresztelésekről, mintha én elveimet változtatni akarnám. Ez hazug rágalom, amelynek senki sem adhat hitelt, aki engem ismer, mert ez elveimmel születtem, velük élek és küzdök és azokkal fogok meghalni. Beszéljenek bármit, engem azok a galádságok nem érintenek. Jól tudják Önök, hogy gyermekkorom óta milyen uton-módon, mifele keserűségeken, nélkülözéseken, fáradtságokon és küzdelmeken mentem keresztül, míg az Isten jósága és választóim szeretete csendemelt, hogy ma már nekem az ország közéletében szavam van. És az a szó, amely az én alkalmról elhangzik, a becsületnek, a rendíthetetlen meggyőződésnek és az igazságnak szava, becsületes mindenkivel szemben, kezdve felelőtől lefelé, egészen az utolsó igénytelen emberig. (Hosszas éljenzés és taps.)

Ez, úgyhiszem, velem született és az igazságot még bátrabban és erősebben fogom ki mondani akkor, ha tudom, hogy az ország közvéleményének egy olyan hatalmas, nagy társadalmi tömege, mint az iparosoké, áll háttá mögött, osztozik az én szerény és igénytelen gondolataimban, nekem erőt ad arra, hogy az én akámon keresztül döngő igazságként hangozzanak azok előtt, akiknek immár kötelességük, hogy megnyissák a kis emberek előtt is a tisztességes megélhetés és boldogság kapuját. (Élénk éljenzés.)

Azzal végzem beszédemet, amivel kezdtem. Lehet, hogy mint az ipartestület ügyésze, ezután se fogok csinálni semmit, de mint magyar törvényhozó, legszentebb, legbecsületebb kötelességemnek tartom, hogy az ország egyik rendkívül nagy és legfontosabb társadalmi tömegének: a magyar iparos osztálynak érdekeit előmozdítsam, mert ezzel nemcsak egyes kis emberek érdekét, hanem a magyar ipar dicsőségét, erősödését és versenyképességét is szolgálom. Nagyon köszönöm uraim, hogy voltak olyan szívesek ezen hivatalos minőségemben elmondott szavaimat meghallgatni, most arra kérem Önöket, hogy ez ne elröppendő szó legyen. Én állom, amiket mondtam, de állják Önök is és segítsenek nekem e közös nagy munkában, mert ez az Önök érdeke, a magyar ipar érdeke. Álljon a tömeg a vezér háta mögött és akkor győzelemre visszük törekvéseinket, egy nagy, erős, hatalmas ipart és öntudatos, erős iparosságot alkothatunk rövid idő múlva. (Hosszas éljenzés.)

Uraim, tartsunk össze. Az az őszentírtás, amelyet az elnök beszédében oly szépen hangoztatott, ne csak frazis, üres beszéd, hanem az életben meglevő valóság legyen. Testvéri szeretettel egyesüljünk és menjünk előre, hogy így tudjunk a hatalmasoknak imponálni. Még egyszer köszönöm szíves türelmüket. (Percekig tartó, szünni nem akaró hosszas éljenzés és taps.)

Steigerwald elnök meleg szavakkal köszönte meg Barabás megjelenését, s ígérte, hogy az elhangzott ígéret az aradi iparosok meg fogják szívesíteni, kérte Barabást, hogy maradjon továbbra is az iparosok barátja, ügyeiknek pártolója.

Majd *Reinhart* Gyula ipartestületi alelnök szólalt fel és az iparosok nevében kijelentette, hogy vállalkoznak arra a munkára, amelyekre *Barabás* felhívta őket, össze fogják gyűjteni az adatokat, hogy azokat átadhassák neki, *Barabás* bizonyára megfogja mutatni, hogy van az iparosok iránt érző szíve és testvéri szeretettel gondol rájuk.

Azt indítványozta, hogy a beszédet nyomassák ki és osszák szét az iparosok között, hadd tudják meg az egész országban, hogy megvan a vezér, ki bajainknak szószólója lesz.

Az elnök *Reinhart* indítványát elfogadottnak jelentette ki.

Hévig Östó arra kérte *Barabás*t, járjon közbe a kormánynál, hogy a törvény tervezetre az ipartestület véleményezését ne egy hónap, hanem három hónap múlva terjesszesse fel, mert lehetetlen a több, mint ezer paragrafust ilyen rövid idő alatt át tanulmányozni.

Az életrévaló indítványt élénk helyeslés fogadta és *Barabás* nyomban kijelentette, hogy igazat ad Hónignak. Határozza el — ugymond — a közgyűlés, hogy kérvényben fordul a kereskedelemügyi miniszterhez, juttassák a kérvényt hozzá, ő azt rendelkezési helyére fogja juttatni és hiszi, hogy a miniszter meg fogja adni a haladékat. Az elnök ez értelemben mondta ki a határozatot.

Ifj. *Czeiler István* felszólalása után tiz elöljárósági tag, egy számvevő és tiz póttag választása következett. A közgyűlés egyhangúlag választotta meg a következőket:

Elöljárósági tagok: *Reinhart Gyula*, *Schäffer József*, *Juanovics Antal*, *Rislinger Sándor*, *Glück Karoly*, *Weil Alajos*, *Inokai Toth Lajos*, *Frick József*, *Gruber István*, ifj. *Czeiler István*.

Számvevő: *Biró Ernő*.

Póttagok: *Kotsis Lajos*, *Schäffer Henrik*, *Czeiler István*, *Kohn József*, *Schäffer Rikard*, *Soll Béla*, *Tabakovits Emil*, *Graliert Rzsó*, *Sztojakovits Milán*, *Kristóf György*.

A választás után a közgyűlés *Barabás* lelkes életésével véget ért.

Tihanyi Irma, „a grófnő?”

Tagadja magyar származását.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, március 30.

A drezdai törvényszéket egy fölötté érdekes és rejtélyes bűneset foglalkoztatja mostanában. A bűnügy főszereplője egy magyar nő, aki tagadja származását és váltig hangostatja, hogy román származású és hogy valóféltben levő felesége *Sturdza Demeter* grófnak, egy előkelő román nemesnek.

A vizsgálatot *Byron* törvényszéki bíró vezeti, aki raját impressziója után konstataálta, hogy a nő semmiképen sem lehet arisztokrata. Nem hogy ilyenfajta műveltsége nincs, de még a nyelvi modora sem, hogy abból konstataálni lehessen, hogy valamikor urí ember társaságában volt.

Fölhívta a román hatóságokat, kutassák ki *Sturdza Demeter* gróf kilétét. A hatóság *Sturdza*t megtalálta, de nem a grófot. Volt egy ilyen nevű ember Romániában, aki azonban se a szüleitől nem örökölt nemesi nevet, sem maga nem szerezte azt meg. Volt viszonya egy nővel, akire ráillik a személyleírás, ámde házasságban nem élt vele soha. A nő, egy hírhedt valaki, akit egyébként *Tihanyi Irmának* hívnak, Kőszegen született és nem harminc esztendő, mint a mennyit vallott, hanem negyvenkettő és ez évek mögött egy disztelen mult lappang. Néhány évvel ezelőt a „grófnő” Bukarestben föllépett egy kabaréban és elcsábít

totta a 25 esztendő; *Sturdza* fejét. Viszonyuk is volt, de ez nem fejlődött házassággá. *Sturdza* eltűnt, nem tudni hová lett, *Tihanyi Irma* is kikerült a románok országából.

A bíró maga elé idéztette *Tihanyi Irmát* és elébe tartotta a román hatóságoktól nyert információt.

Tihanyi fölkapagott:

— Ha, ha, ha, ilyen arcra és testalkatra azt merik mondani, hogy ez negyvenkét esztendő.

— És mit szól ahhoz, hogy őnt magyar nőnek leplezik le? — kérdezte a bíró.

— Az ellen titakozom. Tetőtől talpig román vagyok és vérbeli arisztokrata.

— Hát az önnél talált magyar leveleket mivel magyarázza meg?

A grófnő erre nem tudott válaszolni. Levitték a cellájába, ahol várnia kell sorsára.

A lakbérpótlék.

Az állami tisztviselők mozgalma.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, március 30.

Érdekes és hosszantartó ülést tartott tegnap az aradi tisztviselők köre választmányáa.

Kosinszky Viktor elnök jelentést tett az *Országos Egyesület* közgyűléséről, mely az idén rendkívül látogatott volt s melynek tárgyalása szokatlanul, de idokoltan, elkeseredett hangulatban folyt le.

Az *Országos Egyesület* közgyűlése az ott megvitatkozott hangulat által indítatva, elhatározta, hogy miután a tisztviselők helyzetének javítása terén, különösen *status rendezés* terén, nem javulást, hanem határozottan visszaesést tapasztal az 1908. évi költségvetési tervezetben, de tekintettel az ijesztő mérvben fokozódó s a tizikart leginkább sújtó drágaságra is, *sürgős felterjesztést intéz a kormánynak és képviselőházhoz*, hogy addig is, míg a szegedi kongresszus által kívántak teljesíthetők lesznek, *már most*, még az 1908. évi költségvetés keretében rendezze:

1. Különösen a pénzügyi, postal és távírdai tisztviselők, valamint a bírósági kezelő személyzet *status* viszonyait.

2. Rendszeresítse a családi pótlékokat.

3. Rendezze a lakásbér kérdését az egész vonalon — legalább oly mértékben, — hogy az államvasúti tisztviselők lakbérével egyenlő legyen.

4. Alkossa meg sürgősen a modern irányelvekre alapított szolgálati pragmatikát.

Est a memorandumot az összes országgyűlési képviselőknek, így *Müller Károly*, *Arad* város képviselőjének is átnyújtották, *ki meg is ígérte* készséges támogatását.

Az aradi állami lakberek rendezése érdekében tett eddigi lépések ismertetése után, bár e tekintetben végleges döntés még nem történt a kormánynál, a társaság óvatosságból *további erélyes akcióra határozta el magát*. A kör egy kimutatásba foglalja az összes aradi állami tisztviselők tényleg fizetett lakbérét és az államtól élvezett lakpénzét s e kimutatás adatai alapján szerkesztett kérvénnyel fordul a kormánynak lakbér pótlékok u alványozásáért. E kéllően felszerelendő s indokolandó kérvény támogatására s a kormánynál ez irányban való interveniálásra küldöttség útján felkéri *Barabás Béla* és *Müller Károly* képviselőket, *Károlyi Gyula* gróf főispánt és *Varjassy Lajos* polgármeost.

A választmány ezután tárgyalta a közigazgatás egyszerűsítését célzó elaboratumot és az *Országos Egyesület* alapszabály módosításának tervezetét.

Az *Országos Egyesület* t. i. arra törekszik, hogy minél több tagot gyűjtsön s a vidéki tisztviselőkkel közvetlenebb érintkezésben legyen, micéltől egy tisztviselői lapot szándékozik kiadni. Egyuttal szakkbizottságokat alakít, hogy az egyes tisztviselői kategóriák intenzívebb működést fejthessenek ki az *Országos Egyesületben*.

Végül ifj. *Schweigert Péter* indítványára elhatározta a választmány, hogy mozgalmat indít az iránt, hogy a város törvényhatósága útján sürgetessék és kérelmeztessek a földmívelési kincstárnál — már az őszre — *egy állami jateleplnek Aradon leendő földállítása*, annál is inkább, mert annak minden előfeltétele meg van és semmi nehézségekbe nem ütközik.

Tragédia az Óvár-utcában.

Halál a tűz miatt.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, március 30.

Tegnap este egy óvár utcai ház égett le. A tűz, amely egy szegény ember egész reményét, vagyonát emésztette meg, két emberéletet követelt áldozatul. A legmegrázóbb tragédia játszódott le a megfélemezhetetlen elem pusztítása következtében. A földönfutóvá vált tűzkárosult *Löwenstein Vilmos* fiatal asszony leánya, aki látogatóban időzött Aradon, *ijedében szörnyet halt*. Meghalt vele együtt a szíve alatt hordott magzatja is.

A borzasztó katasztrófa részleteit a következőkben ismeretjük.

Az Óvár utca 51k számú házban lakik *Löwenstein Vilmos* templomszolga. A ház az ő tulajdona. Egyik részében az épületnek rendezte be *Löwenstein* a páskasűő műhelyt, melyben a zsidó vallásnak husvéti kenyere készült. A közelgő ünnepekre való tekintettel a husvéti kenyér gyártása már előre haladott stádiumban volt s körülbelül háromezer korona áru kenyeret raktározott be *Löwenstein*. Azonfelül ezázötven zsák liszt állott egyik helyiségben, amely még feldolgozásra várt. Ez volt a szegény templomszolga egész vagyona.

Tegnap este kilenc órakor a szomszédok látására pusztult el minden. Eddig még ki nem derített okokból tüzet fogott a tető, amely egy pillanat alatt elpusztította az egész épületet, sőt átcsapott a szomszédos házba is. A padlás nem állott ellen a pusztító elemnek, hanem átengedte a tüzet s csakhamar recsegve ropogva égett korommá a rengeteg kenyérdömg és a liszt.

Óriási tömeg verődött össze a pokoli tűz körül és segített a kivonult tűzoltóságnak az oltásban.

Egyszerre velőtrázó sírás hallatszott. Jajgatás és szivettépő zokogás némi otta el a parancsokat osztogató tűzoltó tiszt hangos szavát s a kaotikus láрма eltűnt.

Bent a lakásban tudniillik a színhely rémes keretéből is messze kiűtő tragédia játszódott le.

Wermes Mórnő, a tűzvész által mindenéből kipusztított *Löwenstein*nek menyecske lánya halt szörnyet.

A fiatal asszony áldott állapotban volt. Az ijedelem, zürzavar és láрма oly erővel támadta meg amugy is tu fosztított idegrendszerét, hogy idegrázkódást kapott s az orvosi segély igénybe vehetése nélkül holtan esett össze az édesapja karjai között.

Wermesné látogatóban volt itthon, férje, aki egy budapesti cég utazója, tegnapig még ismeretlen helyen tartózkodott s mára vártak tőle levelet, a melyben tudatja, hogy mely városokban fog megfordulni. A borzasztó katasztrófáról csak ma értesítették. Egy másfél

esztendő leánya gyászolja az elhunytban édes anyját.

A tűznél a rendőrség részéről Berecz Ferenc ügyeletes rendőrkapitány, Tisch Mór dr. és Hecht Arnold dr. tiszti orvosok jelentek meg.

Az egész városban nagy részvéttel tárgyalták még tegnap este a meghaló szerencsétlenség részleteit. A megboldogult temetése holnap délután fél háromkor lesz.

Meg kell említenünk, hogy a tűznél összesereglett közönség zugolódva konstataulta, hogy a tűzoltók csak nagy későn érkeztek a tűzhöz s fogtak hozzá a mentéshez, a melynek, mint említettük, nem is volt eredménye.

Rochette magyar bányái.

Az erdélyi réz-vállalatok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 30.

A pincérből lett financier, Henri Rochette ügye ma az egész világot foglalkoztatja és szinte természetes dolog az is, hogy világra szóló szélhámosaival Magyarországra is kiterjedtek, hol oly kitűnő talaja van az ilyfajta gründolásoknak.

Rochette magyarországi alapítása, mint a *Hitel* írja, az *Erdélyi rézművek* r. t., vagy francia címen a *Société anonyme des Cuivres de Transylvanie*. Ez a vállalat 1907. május hó 21-én alakult és rézbányái Csikszentdomokoson és Balánbányán vannak, míg magának a vállalatnak székhelye Budapest, hol központi irodái a Nádor utca 17. számú házában vannak. A vállalat 5 millió korona alaptőkével alakult, ami bemutatásra szóló 50,000 db. 100 korona névértékű részvényre oszlik. A vállalat igazgatóságának tagjai: François Tettelin, comte Armand de Cholet, Paul Dávid, Paul Leoboldti, Edunrd Capdeville, Henri Rochette, Armand Charret de la Fremoire, Maurice de Laas és — Strasser Róbert. A felügyelő bizottság tagjai: Henri Tarboganyze, Neményi Miksa és Korda Mihály. A vállalat alapításánál a Neményi, Strasser és társa budapesti bankcég működött közre.

A vállalat célja a csikbalánbányai rézbányák kitermelése és finomítása. A csikbalánbányai rézbányák igen régiek és valamikor az Első erdélyi rézbánya társaság tulajdonában voltak. Utóbb a *Compagnie minière de Sicule* (Transsylvania) birtokába jutottak, melynek Párisban, 15. Rue Ambroise Thomas volt a székhelye. Ennek a vállalatnak Korda Dezső volt az elnöke és comte Armand de Cholet és Paul Leoboldti az igazgatói. Ezek benne vannak a Henri Rochette által alapított magyar vállalatban is. A csikszentdomokosi és balánbányai rézbányák egyébként sokkal kisebbek, semhogy az 5 millió koronás alaptőkét kamatoztathatnák. A bányák a megalakulásnál 12 nagy bányatelekből és 52 zártkutatómányból állottak és a felszerelés volt mindössze 2 km. szállítópálya, 0.8 kilométer szállítópálya a külszínen, 40 szállítókosz, 1 gőzkazán 40 m² fűtőfelülettel, 1 gőzgép 50 lóerővel, 1 Ganz-féle szuszó, 1 válogatóasztal, 2 osztályozódob, 1 amerikai olvasztó és 2 szivattyú. Ezzel a csekély felszereléssel az évi termelés 20,000 q 5 százalék Cu tartalmu válogatott érc volt. A munkások száma 164 bányai és 50 kohómunkás.

A múlt évben alapított Erdélyi rézművek r. t. a vállalat kibővítését tűzte ki célul, azóta történtek is némi beruházások, de nagy eredményt még nem értek el és a Rochette-féle alapítások összeomlása ennek is valószínűleg véget vet.

Kamarai közgyűlés.

Ügyvédek napja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 30.

Az aradi ügyvédi kamara évi közgyűlése rendszeresen elűtnek attól a sablontól, amelyben hasonló gyűlések lesznek folyni. Nem a kamara egy évi életének számszerű vizsgálása szokott lenni ez a gyűlés, de mindenkor méltányos bírálatát adja az ország jogi fejlődésének és az igazságügyminiszterhez intézett jelentéseiben irányadó elveket állít fel az alkotásokra. A mai közgyűlésre előterjesztett jelentés is számos visszaélésre hívja fel a miniszter figyelmét: és több javaslatot tesz a polgári perrendtartás tervezetének pótlása iránt.

Szalay Károly elnök megnyitó beszédében megemlékezett arról, hogy az ügyvédi tanács intézményével az ügyvédi autonómia jelentékeny kiszélesülést nyert. Az ügyvédeknek ezután nemcsak az első, hanem az utolsó felelősségi fórumon is módjában lesz a fegyelmi bíráskodás irányába befolylni, valamint abba is, kik legyenek a kamarába felvehetőek. Összetartásra buzdítja a kamarai tagokat és kéri őket, hogy a kamara ügyei iránt nagyobb érdeklődést tanúsítsanak.

Az elnöknek helyesléssel fogadott szavai után a közgyűlés tárgyalás alá vette a választmány jelentését a lefolyt évi működésről.

A jelentés megállapítja, hogy a jogkereső közönség körében sok a jogosult panasz a törvényszék polgári osztályának lassu munkája miatt. A beadott keresetek hosszú ideig elintézetlenül hevernek s ebből órlási anyagi károk keletkeznek. Sokszor előfordult, hogy míg a törvényszék ítéletet hozott, addig a követelés behajthatatlanná vált, mert az alperes teljeseen tönkre ment.

A kamara már múlt évi jelentésében hangsúlyozottan felhívta az igazságügyminiszter figyelmét erre a fenak és visszas helyzetre. Megmondotta azt is, hogy ezen csak a bírői létszám szaporításával lehet javítani. A törvényszék bírái emberfeletti munkát végeznek s a közönség még mindig zugolódik. A lapokban is megjelent évi kimutatás azonban ékesen szólóan rámutatott arra, hogy fizikailag is ki van zárva, hogy a polgári osztály a mai munkaerejével a hozzá direkt beadott kereseteket feldolgozhassa. Hol van még a felelősség folytán eléje kerülő perek tengernyi sokasága. Ha a kamara kérelmének bírósáporítással a miniszter nem tesz eleget, akkor anarchikus állapotra kell elkészülnie. Addig Magyarországon kereskedelmi és ipari lendületről szó sem lehet, míg ezek az állapotok meg nem szűnnek.

A jelentés egy másik része a zugírászat ellen foglal állást. A helyben tapasztalható visszaéléseken kívül rámutat a kamara arra a sokszor elmondott és eddig megtorlás nélkül maradt anomáliára, hogy a községi jegyzők hatáskörükön kívül eső ügyvédi funkciókat végeznek el, amiáltal nemcsak az élet nehézségeivel küzdő ügyvédi karnak okoznak anyagi kárt, hanem a feleket szakértelem nélküli munkákkal károsítják meg. Ez ellen is orvoslást kér a kamara.

Elismeréssel emlékezik meg továbbá a jelentés arról, hogy az ügyvédi nyugdíj-egyesület a megvalósulás felé közeledik és méltatja a múlt évi törvényalkotás eredményességét.

A jelentéshez elsőnek Parecz Béla dr. szól hozzá, aki azt elfogadja és elfogadásra ajánlja. Szóvá teszi az új polgári perrendtartási javaslat egyes intézkedéseit, amelyeket részletes kritika alá vessz.

Kertész Miksa dr. az adóárverésekuél fizött visszaélések ellen szólal fel. A közigazgatási hatóságok az adótarozások fejében lefoglalt ingóságokat potom áron elkó yavetyélik, nem törődve azzal, hogy ezen ingók más hitelezők javára bíról uton lefoglaltattak. Ezáltal számos hitelező elveszti követelését. Loditványozza, hogy a közigazgatási hatóságok ezen sérsímes eljárásáról is emlékezzék meg a jelentés.

A közgyűlés az indítványt elfogadta és elhatározta, hogy azt az évi jelentésbe pólólag beveszik.

Ezután a múlt évi zárszámadást tárgyalták, amelyet elfogdtak és Mandl Vilmos dr. pénztárosnak a felmentvényt megadták.

A napirend következő pontja az 1908. évi költségelóirányzat és a tisztviselői fizetések megállapítása volt. A közgyűlés a választmány által javasolt fizetésemeléseket elfogadta és jóváhagyta.

Ezúttán a kamara tisztikarának három évre laendő megválasztása következett. A választás titkos szavazással történt.

Elnök lett: Szalay Károly. Alnök: Péterfy Antal. Titkár: Schütz Henrik dr. Ügyész: Parecz Béla dr. Pénztáros: Mandl Vilmos dr. A választmány tagjai: Mitsler Isidor dr., Trutia Péter, Príegl Isván dr., Tolnai János dr., Bogdán Virgil dr. (ujj), Pop C. István dr., Köpf János dr. és Czédly Károly dr. Választmányi póttagok: Velcsov Géza dr. (ujj), Ifj. Szalay Károly dr., Králitz Lajos dr. és Reisinger Ferenc dr. (ujj).

Este a Központi-szálló télikertjében az ügyvédi karsasvacsorára gyűlt össze.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: Nincs-e valami elvámolni valója? bohózat. (C bérlet.)
Szerda: Nincs-e valami elvámolni valója? bohózat. (A bérlet.)
Csütörtök: Josette kisasszony a feleségem. vigjáték. (B bérlet.)
Péntek: Bőregér, vig opera. (C bérlet.)
Szombat: Pillangó kisasszony, opera. (A bérlet.)

Nincs-e valami elvámolni valója?

(Bohózat 3 felvonásban. Irták: Hennequin és Weber. Bemutató előadás.)

Valóságos erkölcsrendészeti háborúság előzte meg a ma bemutatott színdarab színrehozatalát. Nem kell „disznóság“, ez volt az ellenzők harci kiáltása; nem vagyunk apácák, harsogták a modernnek és végül Szendrey mottója: „a bérlők visszavehtik a pénzüket.“ Ez az utóbbi jelző volt a leghatásosabb reklám. Kortörténeti adatnak jó felemlíteni, hogy egyetlen bérlő sem vette vissza a pénzét, a színház az utolsó zugig megtelt és a Nincs-e valami elvámolni valója? című „disznóság“ polgárjogot nyert Aradon. Száz német bohózatot és kétszáz operétten nem kacagott annyit és olyan szívóbból a közönség, mint ezen a francia kosonnerián, melyben minden arcpirító részlet dacára van annyi szellemesség, mint az összes német vagy angol bohózatokban együtt véve. Mire való volt ez az előzetes felháborodás? Az aradi publikum szereti magát nagyvárosinak tartani, botrányainkban akárhányszor megszégyenítjük a legöregebb franciákat is, hát minek ez az álszemérem. Akinek tetszik, megnézi ezt a darabot, akinek nem tetszik, hát otthon marad, de aki nagyon jól szeret mulatni, az megnézi minden „disznó“ mívolta dacára. Hogy azok is tudjanak hozzászólni a hosszú című darabhoz, akik nem nézik meg, ime a mese.

Doupoint Paulette férjével De Trivellin gróffal hasa érkezik nászutjáról. A darék Doupoint

háaspár boldogan reménykedik egy születendő kis grófi ivadéknak, mikor kiderül, hogy Paulette tulajdonképpen még mindig lány. De Trivelin szepogve vallja be, hogy a mulasztásnak egy fatális intermezzo, illetőleg egy finác az oka. Mikor azon a ponton volt, hogy szerelmen hozza simuló hitvesének mirtusz koszoruját leszakítsa, egy öblös hang ezt kiáltotta: nincs e valami elvámolni valója? Valóságos letargia fogta el a szegény fiút, és ettől kezdve valahányszor meg akarta ölelni fiatal feleségét, megcsendült fülében az ijesztő hang és Paulette továbbra is lány maradt. Mikor Doupontné értesül a katasztrófáról, három napot enged De Trivelinnak Paulette boldogítására, különben váltnok kell és Paulettest La Baule, első vőlegénye kapja meg. Itt kezdődik a bohózat. Couzan tanácsára De Trivelin egy kokottot keres fel, aki tapasztalataival átsegítse a nehézségeken. Ez a kokott, Zezé, véletlenül éppen az öreg Doupontnak a szeretője. La Baule, aki örülten szorult Paulettest, mindenáron meg akarja akadályozni, hogy Trivelin a három napon belül, mint aktív férj szerepelhessen, mindent nyomában van és mikor látja, hogy Zezénél már elkésett, mert Trivelinnak sikerült a kísérlet, elrohan az anyósért, hogy inflagranti csipjék a fiatal férjet. De Trivelin helyett azonban Doupontnal találkoznak, ami aztán újabb bonyodalmakra ad alkalmat. A nagy hájszaban a harmadik nap utolsó óráiban végre alkalom kínálkozik De Trivelinnak, hogy egyedül maradjon a feleségével, akit aztán megismert a nagy misztériummal és így megtarthatja a hájos Paulettest.

Ugye, egész kedves kis mese. És mennyi kacagató helyzet van ebben a darabban. Helyenként megakasztotta az előadást a falrengelő kacagás és taps, ami egyképen szót a darabnak és a kitűnő előadásnak. A szereplők tudatában voltak annak, hogy ilyen triviális hírű darabot csak művészi előadásban, tulajdonsoktól menten szabad előadni és dicséretükre legyen mondva, kivétel nélkül szépen oldották meg a kényes feladatot.

Horty adta De Trivelint pompás hamorral és izléses mérsékléssel. Semmi túlzás sem volt játékában, diszkrét volt a legkényesebb helyzetekben is és igazán részegült gyakran a felhangzó tapsokra. Doupont Várnay adta, éleveszélyes kacagásokat váltva ki a közönségből. Remek figura volt Leövey Frontignac szerepében.

Dely La Baulejáról elragadtatással emlékezünk meg. Klasszikusan mulatságos alakot kreált és alakításával zajos sikert aratott. A hölgyek valamennyien öletes, diszkrét játékkal illeszkedtek bele a kényes milióba és a nagy sikerből nagy rész esik az ő javukra. H. Körössy Jucl (Paulette), Novák Irén (Zézó) kitűnők voltak. Kisebb szerepekben Harmath Józsa, Lányi Etel, Molnár Ilonka, Ujj Kálmán, Seathmáry és Faludy járultak a sikerhez.

A rendezés, leszámítva a rozoga ajtókat, ügyes volt. Balla Frigyes kitűnő művésznök ügyes fastményei díszítették a második felvonás atellierjét és a gyors tempóban gördülő előadás Leövey rendezői érzékét dicséri.

H. G.

* Nincs e valami elvámolni valója? című rendkívül érdekes s nagy sikert aratott francia vígjáték kedden és szerdán is előadásra kerül az aradi színházban. A darabban előforduló nagy „úfi akt” és „Márius karthagó romjain” című nagyszerű festmények Balla Frigyesnek a kitűnő aradi festőnek műterméből kerültek ki.

* Az aradi színház ujdonságai. Az aradi színház vezetősége semmiféle áldozattól sem tartózkodik, hogy az aradi színháznak még az

idei szezonjában kerüljenek színre a fővárosi színházak nagyszerű ujdonságai. Szendrey Mihály igazgató előadásra megszerezte Abonyi Árpádnak a *Gyermek* című nagyszerű darabját. Ugyiszintén Brody Sándornak a *Tanítónő* című fa'ul életképét, amely szenzációs sikert aratott a Vigaszínházban.

* Francia katonák gyakorlatai. Mindenkit érdekelnek a katonai gyakorlatok, melyekhez a legtöbb esetben alig juthat a nagyközönség. Az *Uránia* színház pompás képet mutat be kedden. Francia csapatokat gyakorlat közben, amint átkelnek a Saumur folyón. Színes, eleven kép egy ilyen katonai gyakorlat, melyet talán még érdekesebbé tesz, hogy előttünk ismeretlen ruházatú, idegen nemzet katonái után képzült felvétel. A kedden bemutatásra kerülő új műsor ezen számán kívül a többi mozgófénykép is eredeti és rendkívül érdekes és megemléstésre méltó, hogy a katonaszenekar minden egyes képhez szívszerűen összeválogatott zeneszámokat játszik.

* Bosznay Istvánnak, a kiváló tájképfestőnek kollektív tárlata már csak rövid ideig látható Feinivjuk a műpártoló közönség érdeklődését a nagy műértékű gyönyörű és amellett olcsó művészeti képekre. A kiállítás díjtalanul tekinthető meg a *Weiss és Klein* cég szalonjában.

Barabás Aradról.

A Barabás-asztaltársaság felavató ünnepélye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, március 30.

A IV-ik kerületi Barabás Béla asztaltársaság néhány hetei ezelőtt új helyiségbe, a Boros Bani-ter és Fa-uca sarkán levő *Schmidt-féle* vendéglőbe költözött. Ebből az alkalomból volt tegnap, vasárnap este az ünnepélyes felavató, amelyen az asztaltársaság tagjain kívül Aradváros polgárságának számos tekintélyes tagja vett részt s megjelent Barabás Béla dr., az asztaltársaság védnöke is.

A felavató ünnepélyt D. Szabó Mihály, az asztaltársaság elnöke nyitotta meg. Utána *Füzesi József* alelnök lendületes szép beszédben üdvözölte Barabás Bélát, amiért megjelenésével a felavatónak nagyobb súlyt és jelentőséget adott.

Kassab Géza emelkedett szólásra és hosszabb beszédben arról szólt, hogy Aradnak nem pártfogóra, hanem vezérre van szüksége s ő egyedül Barabást tartja alkalmas vezérnek.

Nagy Sándor dr. volt a következő szónok, aki az: a mélységes szereletet és ragaszkodást tolmácsolta, amelylyel Arad polgársága rendíthetetlenül viseltetik Barabás Béla szereplése iránt.

Majd általános figyelem közben Barabás Béla dr. beszélt.

— Egyszerű helyen, kicsiny, szűk körben vagyok most ahoz a körhöz képest, amelyben a politikai pályán nekem jutott szerepnél fogva megfordulok. Jól esik megpihennem most ebben a kicsiny körben, amelyben engem a családi tűzhelynek melegsége és boidogsága vesz körül. Onök, ez az asztaltársaság az én családom, hiszen az én nevemet viselik. Veletek érezek és megvallom, hogy veletek érezni nekem édes és kellemes. Egy lelki kapocs van mi közöttünk, én és Aradváros polgársága között és eanek a kapocsnak elszakadni nem szabad soha. Csak egy határ lehet és ez az én sírom, mert a polgárság azután is csak élni fog.

Amikor a magyar király a múltkoriban megkérdezett, hogy a vidéken hol lakom, a választ, hogy Arad fia vagyok, nemcsak büsz-

keggsel, de úgy ejtettem ki, hogy a király is megértse a gondolataimat. Még akartam értetni veie, hogy annak a városnak vagyok polgára, amely városnak a neve gyászos betűkkel van a magyar történelem lapjaira vésvé. Hálát adok a gondviselésnek, hogy ezzel is bizonyosságát szolgáltatottam annak, hogyan igyekszem megállni a helyemet ott, abban a körben is, amelynek levegőjét ezelőtt nem szívtam s ahol az igazságot nem igen szeretik, nem igen mérik kimondani.

Amikor a szeretetnek a felémsugárzását érzem, meghajlok előtte, mindenki előtt, aki nek az a törekvése, az a célja, ami nekem. Emberek: szeressétek egymást, éljétek egyetértésben, hogy egymás és városotok, hazátok javára munkálkodhassatok.

Az isteni végzet mindenkinek kiosztotta a neki megfelelő szerepet, az egyiknek kisebbet, a másiknak nagyobbat. És vétkezik az, aki nem fáradozik és nem igyekszik azon, hogy a sors által részére kijelölt szerepet hiven betöltse. *Én tudom, hogy mivel tartozom városomnak, a polgárságnak és magamnak* Mert én csak addig tarthatom fejemet magasra, amíg meg tudom érteni, hogy Aradváros boldogulásán példaadóan munkálkodni akarok, a munkában országrészt kérek, ha nem is lakom állandóan itt.

Nem én hagytam el Aradot. A becsületem követelte meg, hogy a reám nézve legdézsőbb, lelkemet az égis ragadó megtisztelésről, Aradváros mandatumáról lemondjak. És a becsülete mindenek fölött való. Amikor az a ritka kitértetés ért, hogy egyszerre három város — közöttük az egyik fővárosi kerület is — ajánlotta fel megbízólevelet és a törvényhozási terembe be is küldött, válogatnom lehetett volna, hogy melyiket tartom meg. Egy véletlen úgy hozta magával, hogy Aradot kellett megtartanom, de ezzel szemben azzal gyanusítottak meg, hogy a budapesti mandátumtól való visszalépésemért anyagi előnyökben részesültem. Ezért dobtam oda Arad mandatumát, mert a becsületemet kellett megmenteni. A szívemet kellett kiszakítani és odadobni magamat a bizonytalanságnak.

Engem az a felfogás soha nem kísértett, hogy bármelyik választókerülethez ragaszkodjam. Akármelyik kerület képviselője az egész ország érdekeit képviseli. Aradért azonban bármelyik esetben is tehetnék és pedig talán sokat is. De nem tehetek és ez nem az én hibám, mert hiszen nem ragadják meg az alkalmat, hogy sokat üldözött szerencsétlen városomnak segítségére legyek. *Mert ha hozzám fordulnának, készséggel és mindenkor rendelkezésre állanék. Ezt hirdetem eddig is, hirdetni fogom ezután is.*

A rokonszenvet megbecsülöm, mert akkor összetartunk és tudunk jót és hasznosat cselekedni, de én magam egyedül állok, akit most senki sem keres meg. Hogy pedig elveimet felhagytam volna, ez nem egyéb, mint kész örültség.

Arad közügyelért még tenni fogok ezután is. És amikor est a fogadalmamat most itt is megismétlem, azt kívánom, hogy adja isten megérni azt az időt, amikor ennek a városnak, Aradnak az élete, amely mindinkább súlyod bele az anyagi gondokba, ismét derült, boldog legyen és ez a kis család itt a jövőben is legyen és maradjon az én boldog otthonom, ahova mindannyiszor eljöhessenek szülővárosom polgáraitval, veletek együttérezni.

Ezután még többen szólaltak fel.

A társaság a késő éjjeli órákig volt együtt a legjobb hangulatban.

HIREK.

Tisztújítás a Mérnök és Építész egyesületben.

Arad, március 30.

Az „Aradi Mérnök és Építész Egyesület” ma tartotta tisztújító közgyűlését, miután Hegedűs László elnököt és Virágh Lajos alelnököt, az egyesület agilis vezetőit lemondásra készítette nagymérvű elfoglaltságuk. A szokatlanul szép számban megjelent tagok jegyzőkönyvileg fejezték ki köszönetüket a távozó elnökségnek, amely az egyesület megalakításában éppugy mint annak felvirágoztatásában fáradhatatlanul működött közre. Érdemeik méltatásánál egyhangú lelkesedéssel örökös tiszteletbeli tagokká választotta meg őket az egyesület.

Az egyesület amely szomorú megnyugvással vette tudomásul a volt elnökség távozását, ugyanily örömmel töltötte el a tagokat az új elnökségnek igazán szerencsés megválasztása. Szankovics Miklós elnöksége, valamint Sármezey Endre és Lócs Rezső alelnöksége biztositékot nyújt az egyesület további szakzerű vezetésére. Szankovics Miklós máv. ügyvezető és Sármezey Endre acev. felügyelő közismert társadalmi szereplése, rendkívül alapos és prakikus műszaki képzettségük biztosította számukra a felelősségteljes, fáradhatatlan kitartást igénylő tisztségeket.

Az egyesület fejlesztésében a feladat országnrésze Lócs Rezső alelnöknek jut, aki az egyesület érdekeit külsőleg hivatott képviselni, illetőleg előmozdítani.

A tisztikar megalakulása különben a következő: Igazgató Nachinébel Ödön. Titkár Finta Lajos. Pénztárnárnok Tabakovits Emil. Könyvtárnok ifj. Hann Lajos. Gazda Péterffy Andor. Ügyész Velcsov Géza. Valasztmány: Mérnök rendes tagok: Katona Béla, Keller Izó, Hajek Rezső, Hegedűs László, Laczay István, Papp Ferenc, Reisinger Sandor, Radványi Pál, Stengi Andor, Schor Lajos, Virágh Lajos, Tüdös Béla. Nem mérnök rendes tagok: Dörner Janos, Fenyves Dezső, Heharich Sándor, Boros Vida, ifj. Neuman Adolf, Reinhart Kálmán. Pénztár és könyvtár vizsgáló bizottság: Szankovics Gusztáv, Lészay Ottó, Somogyi Jenő.

A tisztikar megalakulását titkari jelentés előzte meg az egyesület múlt évi működéséről, melynek különösen a szép sikerrel megtartott alapos műszaki felolvasások voltak kiváló eredményel.

A közgyűlés után az egybegyűlt tagok szám szerint övenen, banketot tartottak a leköszönt és a megválasztott elnökök tiszteletére. A rendkívüli kedélyes vacsora alatt számos toászt hangzott el. Az első Szankovics Miklós mondotta Hegedűs Lászlóra, majd Lócs Rezső költői szárnyalású beszédben méltatta Virágh Lajos érdemeit, Nachinébel Ödön Szankovicsra, Fráter Zsigmond Sármezeyre, Velcsov Géza Lócs Rezsőre, Dömör Bertalan Nachinébel Ödönre ültették poharukat. Végül Szankovics Miklós a tisztikar és a tagok támogatását kérte úgy a maga, mint társelnök számára és annak a reményének adott kifejezést, hogy vállalva sikerülni fog az egyesületi életet föllendíteni.

A banket, amelyen mindvégig kedélyes hangulat uralkodott, csak a késő reggeli órákban ért véget.

— Kossuth Ferenc — a Lipót-rend nagykeresztése. Amit eddig csak homályos célzásokból lehetett sejteni, most íme valósággá válik. A hivatalos lap legközelebbi száma közölni fogja, hogy a kormány több tagja kitüntetésben részesül „a haza érdekében” teljesített szolgálata-

tokért. Kossuth Ferenc az atyai terhes örökségen kívül nagykeresztet fog cipelni, megkapja a Lipót-rend nagykeresztjét királyi kéziratral. Popovics Sándor pénzügyi és Szerényi József kereskedelemügyi államtitkárok valóságos belső titkos tanácsosok lesznek. Mezőssy Béla földmivvelésügyi államtitkár a Lipót-rend középkeresztjét kapja, Otlik Iván földmivvelésügyi miniszteri tanácsos pedig politikai államtitkár lesz. A képviselőházban ma délelőtt terjedt el a kitüntetések híre ifj. Wekerle Sándornak, a miniszterelnök fiának egy tréfás megszólítása nyomán. Wekerle miniszterelnök ugyanis beszélni kívánt a kitüntetendő államtitkárok egyikével, Szerényivel és ifj. Wekerle, amikor megpillantotta a folyosón Szerényit, így szólt hozzá: „A miniszterelnök kéri Szerényi József államtitkár ur ő excellenciáját, hogy fáradjon el hozzá.” Ebből kiderült, hogy a kitüntetések, amelyekről már régebben beszéltek, most lettek aktuálisak. Az újonnan kitüntetett államférfiakat a folyosón számosan gratulálták.

— A magyar jelzalog hitelbank közgyűlése. Budapesti tudósítónk jelenti: A magyar jelzalog hitelbank ma délelőtt tartotta évi rendes közgyűlését Széll Kálmán kormányzó elnöklete mellett. A közgyűlésen felszólt résztvevők azt kívánták, hogy a bank ne az eddigi tizenöt frank osztalékot fizesse, hanem husz frankot. Széll Kálmán beszéde után azonban az eredeti javaslatot fogadták el. A közgyűlés iránt nagy érdeklődés nyilvánult, mert a bank tudvalevőleg zavarokkal küzdött és épen ezek elhárítása céljából hívták meg Széll Kálmánt a bank élére. A nagyobb osztalékot tehát egyelőre nem lehetett elérni, de Széll Kálmán beszédében a jövő évre helyezte azt kilátásba.

— Ifju bűnösök megmentése. Megirtuk, hogy az aradi Gyermekvédő liga a 16 even aluli bűnöző gyermekek védelmére és gondozására egy jogvédő bizottságot szervezett, amelynek célja volt az első lépéseket megtenni az irányban, hogy a kiskorú bűnösök védőt és pár fogót találjanak. Ma délután ezen bizottság Szokolczay Lajos kir. ügyész elnök lete alatt az érdekeit ügyvédi, bírói, rendőrségi és árvaszeki körök bevonásával értekezletet tartott, melyen kimondotta, hogy a védelem vezetése végett két titkari állást szervez Szokolczay kir. ügyész elnök mellé, kik havonta felváltva fogják a bizottság partifogását igénylő gyermekek ügyeit ellátni. Titkárakul Krenner Zoltán dr. és Vajda László dr. ügyvédek lettek megválasztva. Elhatározta továbbá, hogy megkeresi egyrészt az ügyvédeket, hogy a bizottság kérésére a bűnöző gyermekeknek ingyenes jogsegélyt adjanak, másrészt, hogy felhívást bocsájt ki a nagyközönséghez és különösen a jótékony egyesületekhez, hogy működésében hátkönyen támogassák, különösen, hogy a patronage intézmény kerestülvitelesen, azaz az egyes gyermekek számára védaokok felkérésével neki segítségül tegyenek. A bizottság munkakörébe sorozza a kinagási hatóságok elé kerülő, zülésnek indult és elhagyott gyermekek védelmét is. Ezekről az illető hatóság értesíti Szokolczay elnököt, aki gondoskodni fog védelemről és partifogóról.

— A városi földök osztályozása. A gazdasági szék ma tartott ülésen egy négy tagu bizottságot küldött ki, azzal a feladattal, hogy az októberben bérbeadandó földet osztályozza. Megirtuk, hogy a városi földbirtéket ezenul hosszú időkre kötik meg és olyan föltétellel, hogy a bérbevevő köteles a föld egy részén konyhakertészetet folytatni. A bizottság a hely-

színen fogja azokat a földrészeket megjelölni, melyek a konyhakertészetre alkalmasak. Blaszkovics Antal, Mittner József, Nikolics Géza, Tóth József bizottsági tagok és Kövér Zsigmond városi kamarás holnapután kezdik meg munkájukat.

— A Széchenyi-Vanderbilt-pár itthon. Bécsből jelentik: Széchenyi László gróf nejével, Vanderbilt Gladys-sal ma Velencéből ideérkezett és a Bristol-szállóban vett lakást. A grófi pár április ötödikén utazik örmezei birtokára.

— Felbontott főúri eljegyzés. Bécsből jelentik: Az osztrák arisztokrácia: egy újabb főúri botrány foglalkoztatja. Beatrice száz kóburgi hercegnő, aki csak néhány héttel ezelőtt lett jegyesévé Bourbon Antal infansnak, hír szerint az eljegyzést felbontotta és legközelebb már nőül megy egy polgári családból származó fiatal osztrák katonatiszthez.

— Aktalopás a községi bíróság hivatalában. Rendkívül érdekes és titokzatos ügyben nyomoz az aradi bűnügyi rendőrség. A községi bíróság hivatalos aktái közül kettő eddig ki nem derített módon eltűnt. Az akták Wormser Henrik aradi kereskedőnek Ötvös János debreceni és Gyurits Lipót kolozsvári lakosok ellen indított perének ítéletei. Wormser a nevezetteket beperelte négy, illetve két korona erejéig, perelte a nevezetteket, akik az aradi községi bíró előtt meg is jelentek. Nyugtákkal bizonyították be, hogy követelése rajtuk nincs a kereskedőnek, mert kifizették tartozásukat. Kérték, hogy Wormsert a bíró az utiköltségben és napidíjban marasztalja el. A községi bíró helyt adott a kérelemnek. A marasztaló ítélet végrehajtását sürgette meg Gyurits s ekkor tűnt ki, hogy az akták eltűntek.

— Kérelem a háztulajdonosokhoz. A város közgyűléseinek határozatát a tanács végrehajtotta s néhány utcában ismét rnyatadó fakat illetett, amelyek az utca külső képét szebbé teszik, a levegőjét tisztítják. Lócs Rezső gazdasági tanácsnok ezúton is arra kéri azokat a háztulajdonosokat, kiknek háza előtt a fiatal csemetékét elültették, hogy sziveskedjenek azok megüledését naponkénti öntözéssel elősegíteni. A város ön önteti az összes fákat, de a háztulajdonosok szeretetteljes gondozása biztosabbá teszi azok fejlődését.

— Fedák Sári — színiigazgató. Berlinből jelentik: Fedák Sári, aki már hónapok óta itt tartózkodik, egy színház igazgatását veszi át. A művész, aki már teljesen megtanult németül, egy konzorcium élén két hónapra kibérelte a Deutsches Theater-t, ahol Verő György Kleopatra című operáját fogják előadni. A darabot már előadják Budapesten a Magyar Színházban, ahol Ábrányiné Wein Margit játszotta a címszerepet. Berlinben Kleopatrát Fedák Sári fogja játszani.

— Szabó-sztrájk Ma jelentették be az aradi szabómunkások a rendőrségnél, mint első fokú iparhatóságnál, hogy a műhelyekben a munkaszünetel és ők sztrájkba állanak. A sztrájk-tanya a Szilac utcai Nagypipa vendéglő. A rendőrségnél bemutatták az arszabály lajtsromokat is és megnevezték azokat, kiket a békéltetőbizottságba küldenek ki. A mesterek is bejelentették képviselőiket s holnap Sáriót Dömökös főkapitány elnöklésével megkezdődnek az egyeztetési tárgyalások.

— Elfogott kabáttolvaj. Nagystílű tolvaj tilt az aradi rendőrség börtönében s várja, hogy az igazságszolgáltatás ismét az ő viselt dolgival foglalkozzék. Erre azonban egyhamar nem kerül sor, mert az elfogott kabáttolvaj sze-

mélyazonossága nem egykönnyen lesz megállapítható. Szombat délután követte el újabb bravurját Aradon az állítólagos Pintér József. Világos nappal, délután három és négy óra között mászott be Ribiczei Ferenc törvényszéki bíró lakásába, egy nyitott ablakon keresztül Pintér s míg a család az ebédőben tartózkodott, ő az előszoba fogasáról leakasztotta a bíró téli kabátját s ellépett. Ezután az Első magyar általános biztosító társaság hivatalos helyiségeiben tett látogatást. Itt sem jutott tovább az előszobánál. A szerény férfiú, aki nem vágyik a szalonokba és megelégszik a külső apartmanokkal, a biztosító társaság előszobájának fogasáról a leghidegebb vérről és gyakorlott kézzel emelt el egy szürke rövid állású kabátot. A vasuti állomásra ment s hátat fordított Aradnak. Előbb azonban utiköltségre váltotta fel az egyik kabátot. Eladta s az árából Makóra váltott jegyet. Ribiczei bíró szombat este vette észre a télikabátja eltűnését. Azonnal jelentést tett a rendőrségen. A rendőrség távirati megkeresésére a makói rendőrség a vonatról leszálló tolvajt elfogta s ma egyik detektív Aradra hozta. Tettét beismeri. A rendőrség azonban azt gyanítja, hogy a bement Pintér név álnév. Abból következett ezt, mert az elfogottnál két ideiglenes munkásigazolványt találtak. Mindkettőt a küsszentmártoni előjáróság állította ki s látta el pecsétjével. Egyik Pintér Zoltán, a másik Mautner Gyula névre szól. Megállapították azonban, hogy mindkettő hamis. Green Nándor tb. főkapitány azt hiszi, hogy Pintér tagja volt annak a betörő bandának, amely tavaly a regatta egyesület öltözőit törte fel. Az aradi rendőrség megkeresi az összes rendőrhatalóságokat a személyazonosság megállapítása céljából.

— A kisjenői vásár. A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy Kisjenő községben az április hó 18 és 19-ikére eső országos vásár ez évben kivételesen április hó 3-án és 4-én tartassék meg.

— Az az örökös hatvanhét! Barabás Bélával, a delegáció elnökével történt ez az apróság, amely a benne rejlő humor mellett szinte fátumszerű is. A Központi-ban, szombat este tartott tombolán jelen volt Barabás Béla is, aki jókedvűen vett részt Arad ez új szerkeztésének hangulatában. Asztala mellett állott az ártatlan kis leány, aki a számokat hozta ki.

A tornók körül jártak, amikor Barabás azt mondta a kis leánynak:

— Huzd ki a negyvennyolcat!

A leány belenyúl az urnába, kihuz egy számot s fölkiáltja:

— Hatvanhét!

A közel ülők nagy derűtséggel fogadták a különös véletlent, Barabás pedig megcsóválta a fejét, mintha azt mondta volna:

— Az az örökös hatvanhét...

— Tűzilárma az Andrássy-téren. Őrjársi néptömeg gyülekezett ma este össze az Andrássy-téren a Kiss ház előtt. Graur Viktor dr. első emeleti lakásából füst töltött ki. Azt hitték, hogy nagyobb tűz van. Mire a tűzoltóság megjelent, megállapították, hogy jelentéktelen függöny égéséről van szó, melyet egy kanna vízzel oltottak a házbeliek.

— Bülow a király előtt. Bécsből jelentik: Bülow német birodalmi kancellárt a király ma délelőtt fél óráig tartó kihallgatáson fogadta. A kancellár az audiencia után visszaért a német nagykövetségre, ahol este hét órakor tiszteletére diner volt. Bülow az éjjel utazik Berlinbe.

— Leleplezett összeesküvés. Szentpétervárról jelentik: A szabasztopolli matrózok között nagy-

szabású összeesküvést fedeztek fel. A matrózoknak az volt a tervük, hogy a hadibajókkal a várost egy megállapított napon bombáztatni fogják és ezalatt a városban levő tartalékmatrózok felgyújtják a házakat, a főbb tisztviselőket megölik és végül elfoglalják Szabasztopolit. Az összeesküvésben részes matrózokat most számszámra tartóztatja le a rendőrség.

— Merénylő vendéglős. Budapesti tudósítónk jelenti: Rubes Mihály volt vendéglős ma délelőtt a lakásán összevesszett a családjával. Revolvert rántott elő és háromszor rálőtt az anyósára, Morvay Lajosné született Gondé Mária magánzónóra. A golyók az öregasszonyt bal karján, jobb vállán és hátán találták. Azután a feleségére, a 40 éves Morvai Lidire lőtt. A golyó a jobb hüvelyk ujján találta. A két sebesültet a mentők a Rókus-kórházba vitték. Rubes házszértes, dologtalan ember volt. Hanyagsága miatt a korcsmája megbukott. Ekkor a felesége különvált tőle, az édes anyja házába költözött a Dévényi utra. A férj azonban nem nyugodott, folyton fenyegetődzött, mire Morvayné pénzt adott neki, hogy hagyja békében őket. — Egy ideig nem is volt baj, de amikor a pénz elfogyott, Rubes újabb követelésekkel állott elő. Most már elutasították Rubest. Az öreg ember erre bosszút forralt s ma délelőtt beállított anyósa házába, ahol elkövette a merényletet. Rubest a rendőrség letartóztatta.

— Az eltűnt hagyatéka. Budapestről jelentik: Novák Sándor dr. ügyvédnek, az ügyvédi kamara pénztárosának titokzatos módon eltűnt hagyatéka ügyében ma kezdték meg a kihallgatásokat. Egrý Péter Pál ker. főkapitány kihallgatta a fejjelenő Fechtig Nándor brt, a Sándor utca 2.sz. ház új tulajdonosát Weigand Ferenc malomigazgatót, a ház felügyelőjét, Novák dr. volt irodabelli alkalmazottjait, az eltűnt kéziratosíróvezető koronának azonban mindaddig nyoma sincs. A kihallgatásokat holnap folytatják.

— Női tombola-est a Központi-szállóban. Tisztelettel tudatom a nagyérdemű közönséggel, hogy szerdán, április 1-én a Központi szálló éttermében nagy női tombola-estély lesz, szabad bemenettel. Egy tombola-jegy ára 60 fillér. A kijátszásra kerülő rendkívül szép és értékes tárgyak Lengyel Lőrinc kereskedő kirakatában láthatók. Rónay János, a Központi-szálló tulajdonosa.

— Kovács és Novotny Vadászkiert éttermében keddtől kezdve esténként a Budapesti Simphonia hölgyzenekar hangversenyez Andréa A. József karnagy vezetésével és Fellner Árpád végzett zenekadémiai hegedűművész közreműködésével. A zenekar külföldön is nagy sikereket ért el. A hangversenyre szabad a bemenet.

— Rumcompositio 1 literhez 20 kr. Likör, aroma 1 literhez 30 kr. Vojtek és Weisznál. 191

● A kiváló bór- és lítiumos gyógyforrás ●

SALVATOR

Vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatása.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

● Kapható ásványvízkereskedésben vagy a Szinye-Lipóczy Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfparkpart 3. ●

1911

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A „nagy sajtópör“ esküdtbírái. A budapesti büntető törvényszéken ma délelőtt sorsolták ki azon esküdtbírákat, akik az április 21-től május 2-ig tartó rendes esküdtbíróvási ülészekben bíról tisztelet gyakorolnak. Különös érdeklődés kíséri a mai esküdtbíróvási szót, mert ezek az esküdtbírók fognak majd ítélkezni a Pol-

nyi—Lengyel-féle sajtópörben. A kisorsoló-bizottság Zsitvay Leó elnök hivatalos szobájában ült össze Sárkány Lajos esküdtbíróvási h. elnök elnökelete alatt. Tagjai voltak a bíróság részéről: Tholdt István dr. és Jamnitzky Gyula dr. törvényszéki bírák. Az ügyészséget Gesztli Andor dr. ügyész képviselte, az ügyvédi kamara részéről Enessey Pál dr. volt jelen. A bizottság jegyzője Krenedics Gyula törvényszéki jegyző volt. Kisorsoltattak rendes esküdtbírák: Henthaller Frigyes telektulajdonos, Schiffer Miksa építész vállalkozó, Geiger Károly gyógyszerész, Quittner Vilmos vállalkozó, Engel Alajos nyug. jószágigazgató, Gittinger István földműves, Franczsi István magánzó, Nemesszeghy Jenő nyug. honvédszázados, Eisler Mór kereskedő, Mersits Jenő nyug. albiró, Farkas Ferenc kereskedő, ifj. Fajt István háztulajdonos, Schwartz Vilmos dr. ügyvéd, Eler Gyula magánhivatalnok, Lichtenstein Márton üveges, Gömöri Sándor bérlő, Lencsér Ödön magánzó, Szamek Mihály lakatosmester, Pauncz József vendéglős, Encyel Lajos kereskedő, Mahunka Imre butorgyáros, Hennig Sándor papírkereskedő, Geley Ignác szerkesztő, Földiák Gyula bankár, Tresztina József fűszerkereskedő, Ligeti Miklós szobrász, Kertész Pál kereskedő, Leyrer Lőrinc magánzó, Beer J. Izidor kereskedő, Szegő Jenő képkereskedő. Pótkesküdtbírók lettek: Reiner Mór vendéglős, Ullmann Pál dr. bankfelügyelő, Kadletz Mihály esztergályos, Sternberg Dossó hangszergyáros, Korányi Lajos gyógyszerész, Vasvári Lajos kereskedő, Szalay József igazgató, Weisz Nándor kartongyáros, Löw Antal dr. ügyvéd, Novotny Károly vendégős.

Husvét első napján

este fél 9 órakor lesz meg-
tartva a Nyom-
dász Szakegy-
letnek a „Guten-
tenberg“ dalárda közreműködésével a város-
terület összes termeiben rendezendő tánc-
mulatsága.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Az Első Magyar Általános Biztosítótársaság

jutalárta 50. üzletéről szóló mérlege az összes üzletágakra vonatkozólag 4.102.018-98 kor. tiszta nyereséget mutat ki.

Az igazgatóság és felügyelő-bizottság egy-
értelmű javaslatához képes, a folyó hó 13-an
tartott közgyűlésen elhatározott, hogy részvé-
nyenként 500 kor. osztalék fizetessék ki, azon-
kívül pedig minden egész részvény után 250 kor.
jubiláris felosztalék folyósítsassék.

Az elemi ágazat díjtartaléka 7.317,287 86
kor. lól 7.998,355 01 kor.-ra emelkedett.

Az életbiztosítási üzletágban ezuttal is ered-
ményes működést fejtet ki a társaság, úgy, hogy
a tulajdoni részben b. fő dőn elért ut. szerzemény
összege 80.850,344 59 kor. ra rug. Ez osztálybeli
üzle.állomány 418.736 383 94 koronára emelke-
dött, melynek fedezésére a társaság 111.471,258 45
kor. összeget képviselő díjtartalékkal rendel-
kezik.

A társaság méltó oszlopot állított magának
a félszázados jubileum alkalmából szociális és
kulturális téren is. Nemcsak a nagylelkű ado-
mányok, de annak jó megválasztásai is dicse-
retet érdemelnek. Részesült a jubileumban első
sorban a magyar kultúra, de azután mindazok
a tényezők, amelyek a társaságnak e páraulan
eredményéhez hozzájárultak.

A kultúrának szolgál a társaság azzal az
500.000 koronás jubileumi alappal, melyet négy
éven át e célra gyűjt és amely kizárólag
höz fias és kulturális célokra lesz rendelve. A
társaság célja ezen alapot tovább fejleszteni és
100.000 koronára emelni, de már mostani alak-
jában is üdvös hatást fog gyakorolni.

Kiválóan gondoskodott az igazgatóság a társaság derék és fáradhatatlan tisztviselőiről, kik elsősorban a nyugdíjigényben 5 évi előléptetésben részesültek és külön jubileumi renumerációt kaptak.

A társasági orvosok, kik az életbiztosítási jelölteket vizsgálják, szintén részei a jubileumnak, amennyiben az orvosok nyugdíjalapjának 10 000 koronát adományoztak.

A tüzoltok működésének fontosságát méltányolva, az igazgatóság a budapesti tüzoltóság egy automobil-gép beszerzésére 12 000 koronát, továbbá a magyar országos tüzoltószövetségnek kiosztandó ju almakra 5000 koronát adományozott.

A gazdaközönségnek ezen magyar társaság iránt kezdettől fogva tanusított pártoló bizalmáról megemlékezve, magyarországi gazdaságunk gyermekei részére felsőbb gazdasági iskoláztatásuk előmozdítása céljából évenként 4000 korona összeget fog az igazgatóság fordítani.

Végül, elismerésül a szivességnek, melylyel a hazafias sajtó a magyar biztosítás közérdekű ügyét mindenkor figyelmében részesítette, a Magyarországi Hírlapírók Nyugdíjintézetének segélyezésére 5000 koronát, a Budapesti Újságírók Egyesülete segítő-alapjának szintén 5000 koronát, összesen tehát 10,000 korona összeget adományoztak.

A társaság jubiláris mérlegét lapunk más helyén közöljük egész terjedelmében, olvasóink ebből is meggyőződhetnek, mily nagyjelentőségű hivatást töltött be ez intézet a nemzetgazdaság életében.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 30.

Kevés forgalom. Változatlan árak.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprillásra . . .	11.39—11.40	11.36—12.37
Buza októberre . . .	9.73—9.74	9.71—9.72
Zab áprillásra . . .	7.44—7.45	7.24—7.25
Rozs áprillásra . . .	10.40—10.41	10.30—10.31
Tengeri májusra . . .	6.49—6.50	6.46—6.47

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény	450.25
Magyar hitelrészvény	775.50

Sudapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Március 30. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; Újval nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 126—128 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 128—130 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 130—132 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig. Sertesetszám: Március hó 26 napján volt készlet 27.751 darab, március 27. napján főlajtatott 351 darab, március 27. napján elszállított 171 darab, március 28. napjára maradt készletben 27.931 darab. A hiótt sertés fizet irányzata: Nyugodt.

Legújabb műsor. Szenzációs előadás.

Katonai, sport, komoly és mulattató képek.

Uránia színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Műsor 1908. március hó 31-én, kedden:

1. Mézes hetek után. Kacagató. — 2. Sioux indiánok karmái között. Dráma. — 3. Hamis színek alatt. Humoros. — 4. Francia katonaság átkelése a Saumur folyón látványosság. — 5. Fázber-uzsora. Humoros életkép. — 6. Egy napig tartó szerelem. Dráma. — 7. Egy nap az Alpeselek között. Sportkép. — 8. 2000 mértföld egy dollár nélkül. Mulattató.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda

Az előadások 5 órakor kezdődnek.

Nemzeti Színház

Kedd, 1908. évi március hó 31-én.

C. hérlas C. hérlas

Nincs-e valami elvámolni valója?

Bohózat 3 felvonásban. Irták: Hennequin és Weber.

SZEMÉLYEK:

De Trivelin	Hortí Sándor	Frontignac	Leövey Leo.
Doupont	Várnay Jenő.	Couzan	Szathmári A.
Doupontné	Benkőné.	Des Barbétes	Uj Kálmán.
Paulette	H. Körös. y J	Kis aranyérem	Faludy K.
Lise	H. Harmath J.	Lézé	H. Novák I.
La Baule	Delly Lajos.	Rendőrbiztos	Szabó László.

Kes d ita este 7 óa tól órakor.



Pénzének ellensége,

ki azt francia pezsgőért szórja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat.

IDEGENEK ARADON.

— Március 30. —

Fehérkereszt-szálloda. Schatz József utazó Trieszt. — Liebel József utazó Becs. — Holländer József kereskedő Fiume. — Besser Róbert utazó Kaiserleutern. — Hirsch Vilmos utazó Schaffa. — Mahler Miksa utazó Bécs. — Jaeger Gusztáv utazó Bécs. — Rylika Károly utazó Schütz. — Grünel baum B. Frankfurt. — Stunteim Sándor utazó Bécs. — Hoor Ede utazó Becs. — Schwartz Áron utazó Budapest. — Czöldes Aurél mérnök Pancsova. — Bascovitz Jenő utazó Budapest. — Kajári István utazó Betlen. — Vattay Albert kir. járásbíró Battonya. — Goldstein Dávid utazó Ersek. Gotlick Ignác kereskedő Szeged. — Reisz Tivadár utazó Budapest. — Urban Sándor kereskedő Trieszt. — Jovideviel Odön utazó Budapest. — Faragó Samu borkereskedő Gyorok. — Dömjén Gyula utazó Budapest. — Tolnay Kornél igazgató Budapest. — München Kálmán bányatiszt Igó. — Schauer Gyula jegyző Almáska marás.

Központi-szálloda. Pollák Sándor utazó Budapest. — Erdélyi Vince főmérnök Budapest. — Aczél Rezső dr. gyáros Temesvár. — Adler Miklós utazó Budapest. — Wolf Zsigmond utazó Temesvár. — Szemző Miksa utazó Szeged. — Hauer Armin utazó Budapest. — Pismayer Lajos gyáros Budapest. — Friedmann Lázár utazó.

Pannonia-szálloda. Pánczer Ferenc mérnök Bécs. — Kleinberger Vilmos utazó Bécs. — özv. Pálffy Jánosné M. Kovács háza. — Kiss Gyula kocsis

vizsgáló Szolnok — Papp János ügyvéd Nagyenyed. — Fischer Antal kereskedő Apáti Vass-szálloda. Nagy István gyáros Budapest. — Forró Sándor kereskedő Kányad.

NYILTTÉR.*

Kovács és Novotny

Vadászkürt éttermében

f. hó 31-től (keddtől) kezdődőleg minden este

sikeres külföldi körutjáról hazaérkezett budapesti symphonia

hölgyzenekar

André A. József karnagy vezelé mellett és Feller Árpád végzett zené-akadémiai hegedűművész közreműködésével este 8 órától

hangversenyt

tart.

Szabad bemenet.

Számos látogatást kér

Kovács és Novotny,
vendéglők

Mindeddig felülmulhatatlan!

Csak akkor valódi, ha a háromszögű üveg a csatolt szalaggal (sárga papíron vörös fekete nyomással van ellátva.

A Maager W.-féle
valódi tisztított



Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)

sárga üvegenként 2 kor.
fehér 3 kor.

Maager Vilmostól
Bécs. 193

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általánosan bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és drogueriarban

Főlerakat és szétrüldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN,
III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldöztetnek.

Kapható Aradon Földes Kelemen gyógytárában.



Olcsó árak, nagy megtakarítás!!

Angol öltöny és felöltő szövet újdonságok megérkeztek a kizárólagos posztó gyári raktárba

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Angol női costum kelmék nagy választékban

APRÓ HIRDETÉSEK.

**Máv. tisztviselő 38.,
Csalódott,
F. K.,
Biztos jövő**

a kiadóban levelük van, tessék elvitetni.

Tavaszi Blouse Album

igen változatos eredeti francia blouse mintákkal. Ára 1 kor. 50 fill. Aradon kizárólag **Iognusz I. és Fia** könyvkereskedésében kapható. 201

Aradon,

a József főherceg-uton, a törvényszéki palotával szemben nagyobb telek eladó. Tudakozódni lehet Dr. Momák Döme ügyvéd irodájában. 1363

Szöllőkaró eladó!

25—30 ezer drb 7 sukkos és 8—10 ezer drb. 5 sukkos tölgyfából készült jó erős szöllőkaró eladó Gálffy Gábornál, Guraszádon. 1375

**20—25 darab musta
ló és csikó kerül nyil-
vános árverésen eladás-
ra április hó 2-án, Mo-
nyorón az uradalom-
nál.** 1450

Könyvelő,

ki a gépirást is bírja, május 1-ére állást keres. — Cim a kiadóhivatalban.

Fiatal ember,

ki írásbeli teendőket jártas, azonnali alkalmazást nyerhet. Ajánlatokat fizetési igény megjelölésével a kiadóhivatal továbbítja.

Egy nagyobb takaréktűzhely

eladó. Bővebbet az aradi ipartestület titkári hivatalában. 1412

Kiadó!

Egy jó forgalmu kovácműhely, Aradon, Borona-utca 46. sz. alatt kiadó. Érdeklődni lehet ugyanott Drosnyák Gyula háztulajdonosnál.

Az „Aradi Athl. Club“

Török Gábor-utcai sporttelepén három tennis pálya 1908. évre bérbe vehető. Bérleti díj 80 korona. — Clubtagok elsőbbségi joggal bírnak. Ifj. Vas Gusztáv, titkár, József főherceg-ut 20. 1449

Gépkezelőnek

a cséplési idényre ajánkozik egy tapaszt önálló lakatosiparos, több évi gyakorlattal. Cim Mauró Antal lakatos, Csermón. 1399

Krausz Paulin könyvkereskedé-

sében magyar, francia és német divatlapok állandó nagy készlete. Üzleti- és imakönyvek. 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár; modern antiquarium. 995

Eladom

vagy bérbeadom 40 év óta fennálló fűszerüzletet, korlátlan italméréssel 400 □-öl kerttel, gyümölcsösrel. Cim a kiadóhivatalban. 1415

Egy jó forgalmu

szatócüzlet és vendéglő házzal együtt szabad kézből eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 1422

Házmesteri állást

keres középkorú, gyermektelen házaspár. Bővebbet a kiadóhivatalban. 1420

Üzleti könyvek,

a. m.: strazzák, főkönyvek, stb. gyári raktára. Ügyvédi nyomtatványok teljes lerakata. Irodai felszerelések legelőnyösebben szerezhetők be Kerpel Izsó könyv- és papírkereskedésében, Aradon. 212

Arany oklevéllel kitüntetve.**Braun Samu, Berger Antal és Társai**

szobafestő és mázoló munkák vállalata

ARADON, FORRAY-UTCA 7.

Van szerencsénk az igen tisztelt közönség figyelmét felhívni, hogy Aradon **Braun Samu, Berger Antal és Társai** cég alatt **szobafestő és mázoló ipart** üzünk.

Azon körülmény, hogy cégünk az Aradon már elismert legjobb festőkből alakult meg, továbbá, hogy a munkák kivitele személyesen általunk történik, ezeknél fogva abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy úgy egyszerű, valamint legpazarabb kivitelű szobafestő és mázoló munkákat akár helyben, akár vidéken a legjutányosabban végzünk.

A nagyérdemű közönség b. pártfogását kérjük

1403

Braun Samu, Berger Antal és Társai.

8885—1908.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi minisztérium rendelete értelmében ezennel közzhírré tesszük, hogy a hadsereg katonai akadémiában és reáliskoláiban a jövő 1908—9-ik iskolai év kezdetén magyar honos ifjak részére összesen 325 hely fog rendelkezésre állani és betöltetni.

A részletes felvételi feltételek a városi katonai ügyosztályban betekintheők.

Az érdeklődők a katonai akadémiák ismertetésére szolgáló „Tájékoztató“-kat a honvédelmi minisztérium segédhivatali főigazgatójától díjmentesen megszerezhetik.

Arad, 1908. évi március hó 28.

A városi tanács.

Hirdetmény.

Nagyméltóságú Gróf Wenckheim Frigyes ur 6 Excellenciája az arad—szentmártoni róm. kath. templom kibővítési munkálatainak 72948 korona 75 fillérnyi összeg keretén belül való végrehajtását határozta el. A fentemlített munka kivételének biztosítása céljából 1908. évi április hó 9-ik napjának d. e. 9 órájára Rázel József okl. építész lakásán (Arad, Deák Ferenc-utca 2. sz. I. em.) tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

Az építőmesteri képzettséggel bíró versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 9 órájáig a fent nevezett helyen annyival is inkább igyekezzenek benyújtani, mert a későbbben érkezettek figyelembe vételét nem fognak.

A versenytárgyalás megkezdése előtt az ajánlati összeg 10 %-ának megfelelő bánatpénz leteendő.

A szóbanforgó műszaki művelet Borossebesen az uradalmi felügyelőségnek a hivatalos órák alatt és Aradon Rázel József építésznél d. u. 2 órától kezdve naponként megtekinthető.

Borossebes, 1908. március hó 30 án.

1461

Gróf Wenckheim Frigyes borossebesi uradalmának felügyelősége.

Kirakataink megtekintését kérjük!

Alapított 1840. évben.

ROSENBLÜH H. ÉS TÁRSA ARAD,

Szabadság-tér.

Tavaszi divatkelme és mosóáru ujdonságok felülmulhatatlan választékban!

Szőnyegek I. Axminster nyírott, csekély szépségűkival, a **vásártartama** miatt kivételes alacsony áron!

2 méter széles, 3 méter hosszú **27** frt (rendes ára 40 frt.)
2-50 méter hosszú, 3-50 méter széles **42** frt (rendes ára 60 frt.)

Cérna és pamut-vásznak, chiffonok
nagy gyári raktára.

Legújabb érkezett sok ezer méter **maradék vászon és chiffon**
25—30% ármegtakarítással!

Kelengyék és ezek kellekei, a. m.: cérna-csipkék, schweitzli batist-himzések, kézi slingelések óriási választékban a legolcsóbb gyári áron!

Rosenblüh H. és Társa,

Szabadság-tér.

Kirakataink megtekintését kérjük!

300.000 darab
I. rendű tölgy
SZÖLLŐKARÓ
eladó.
Martics István,
Muszka-Magyarád.

9089—1908.

Hirdetmény.

A fiumei cs. és kir. haditen-
gerészeti akadémiában az 1908/9.
iskolai év kezdetén mintegy 35
ingyenes, féldíjmentes kincstári,
illetve fizetéses és alapítványi hely
fog betöltetni.

A részletes felvételi feltételek
a városi katonai ügyosztályban
betekintethők.

Arad, 1908. évi március hó 28.

A városi tanács.

Jutányos arak!

Figyelemre méltó!

**Angol és francia
Illatszerek.**

Arc-cremek, arcpороk, kézfinomítók,
 kölni-vizek, hajszeszek, szappanok,
 szájvizek, fogpaszták, fogkefék, fog-
porok és mindennemű háztartási cikkek-
nek legjobb és legolcsóbb
bevásárlási forrása az

ujonnan megnyilt

Drogeria
ARAD, 1368
Weitzer János-utca 2.
(Minorita palota.)

Levél cím: **Vöröskereszt Drogeria Arad.**

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek!

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek!

Heim Ferenc
képesített kőművesmester
Arad, Jlona-utca 36. szám.

Tisztelettel értesitem a nagy-
érdemű közönséget, hogy az

Építkezési szakmába vágó
mindennemű új épületek, lakházak,
magtárak, istállók építését a mai
kor igényeinek megfelelően a lehető
legjutányosabb árban készítik, ugy-
szintén célszerű átalakítások és
kisebb-nagyobb javításokat, s meg-
bizás folytán a szükséges terveze-
tek készítését a legelőnyösebb fel-
tétel mellett vállalom. Miért is a
nagyérdemű közönség becses párt-
fogását kérve, tisztelettel

Heim Ferenc,
1447 képesített kőműves mester.

**Könyvkötészetünkben
egy ügyes fia
tanulónak**
fizetéssel
felvétetik.
Bővebbet a kiadóhivatalbar.

K O R Z W E I L M A R T O N .

Teljes tisztelettel

1386

és az abban felhalmozott árukat a m.:

céna és pamutvásznak, ruhakelmék, cretonok, delainek, asztalneműek, agygarmiturák,
csipke és gypaju függönyök, szőnyegek, linoleumok, női és férfi ingek és az itt fel-
sorolható cikkek

2 mai naptól fogva hasonló előnyös feltételek mellett bocsátom a n. e. vevőköntség rendelkezésére.
A míg kizárólag ez az árukészlet tart a t. vevőköntség érdekében t. é. május 1-ig naponta
délután 9-től 12 óráig és
délután 3-tól 7 óráig

árusítok, nehogy a tömeges megjelenés a pontos és figyelmes kiszolgálást lehetlenné tegye.

előnyös feltételek mellett megvettem

ság-tér 15.) összes áruaktárat

Van szerezsem a n. e. vevőköntség tisztelettel értesíteni, miszerint **Reiner S. Sándor** cég (Szabad-
ság-tér 15.) összes áruaktárat

ERTESITES.

KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZETE